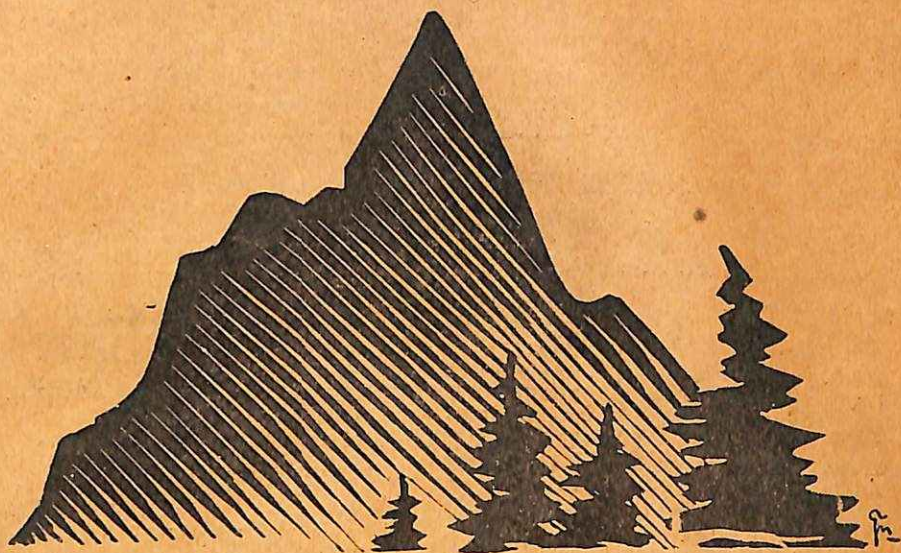

ΤΟ ΒΩΝΟ

ΜΗΝΙΑΙΑ
ΕΚΔΟΣΙΣ
ΤΟΥ ΕΟΣ

ΑΡΙΘ. 63

ΜΑΡΤΙΟΣ 1939

ΤΟ ΒΟΥΝΟ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

Ὁδὸς Χαρ. Τρικούπη 4 - ΑΘΗΝΑΙ (Κ)

ΤΗΛΕΦ. 29111

Ἐτησίᾳ συνδρομὴ Δρχ. 100

Ἐκαστον τεύχος » 10

ΤΟ ΒΟΥΝΟ

REVUE MENSUELLE
DU CLUB ALPIN HELLÉNIQUE

4, Rue Char. Trikoupi - ΑΘΗΝΕΣ (Central)

(Grèce)

Téléphone : 29111

Abonnement annuel Fr. S. 7.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΜΗΜΑΤΑ :

ΑΘΗΝΑΙ
ΠΑΤΡΑΙ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΒΟΛΟΣ
ΣΕΡΡΑΙ
ΑΙΓΙΟΝ
ΧΑΝΙΑ
ΚΟΖΑΝΗ
ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ
ΤΡΙΠΟΛΙΣ
ΚΟΡΙΝΘΟΣ
ΛΑΡΙΣΑ
ΔΡΑΜΑ
ΚΑΣΤΟΡΙΑ
ΝΑΟΥΣΑ
ΚΑΒΑΛΛΑ
ΠΥΡΓΟΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ (Κρήτης)
ΑΓΡΙΝΙΟΝ
ΦΛΩΡΙΝΑ
ΞΑΝΘΗ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΕΔΕΣΣΑ
ΧΑΛΚΙΣ
ΚΑΤΕΡΙΝΗ
ΣΠΑΡΤΗ
ΝΑΥΠΛΙΟΝ
ΤΡΙΚΚΑΛΑ (Θεσσαλίας)
ΚΕΡΚΥΡΑ
ΛΑΜΙΑ
ΑΡΓΟΣ

ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΑΙ ΟΜΑΔΕΣ :

ΚΟΝΙΤΣΑ
ΕΥΛΟΚΑΣΤΡΟΝ
ΑΓΡΙΑ
ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΝ
ΑΛΜΥΡΟΣ
ΑΜΦΙΣΣΑ
ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΝ
ΚΙΑΤΟΝ
ΛΗΘΟΥΡΙΟΝ
ΟΛΥΜΠΙΑΣ
ΕΛΑΣΣΩΝ

ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ :

ΟΛΥΜΠΟΣ 2100 Μ.
ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ 1900 Μ.
ΟΙΤΗ 1800 Μ.
ΠΑΝΑΧΑΪΚΟΝ 1500 Μ.
ΧΕΛΜΟΣ 2100 Μ.
ΚΥΛΛΗΝΗ 1600 Μ.
ΜΙΤΣΙΚΕΛΙ 1400 Μ.
ΠΑΓΓΑΙΟΝ 1500 Μ.
ΧΟΡΤΙΑΤΗΣ 1008 Μ.

ΜΑΡΤΙΟΣ 1939

ΑΡΙΘ. 63

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀναστ. Ἀλτσιτζόγλου : Ἡ Ἑλληνικὴ
Ὁρειβασία τὸ 1938.

Ἰωάννου Πετροχείλου : Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν
Σπηλαιολογίαν. (Μέρος Β' τελευταῖον).

Φοῖβου Δέλφη : Ὁ Ἐφτάστομος τοῦ Παρ-
νασοῦ.

Εἰδήσεις καὶ Σημειώματα. — Ἐνώσεις Ὀ-
μίλων Χιονοδρομῶν. — Τμήματα. — Ἀ-
ναβάσεις τοῦ μηνός.

Εἰκόνες ἐκτὸς κειμένου :
(Φωτογραφίες).

Μ. Δέφνερ : 1) Χειμωνιάτικο, 2) Πρωϊνόν.

SOMMAIRE

Anast. Altsitzoglou : L' alpinisme Grec
en 1938.

Jean Petrochilos : Introduction à la
Spéléologie (2nde Partie).

Phœbos Delphis : L' Eftastomos du Mont
Parnasse.

Informations diverses. — Union des Ski-
Clubs. — Chronique des Sections. —

Programmes des ascensions.

Photos hors-texte :

Michel Defner : 1) Hivernal, 2) Matinal.

Ἐκδότης : Σπῆλιος Ἀγαπητός, Πρόεδρος τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ε.Ο.Σ. (Κατοικία : Ἀθήναι
ὁδὸς Εὐγ. Καραβία ἀριθ. 20).

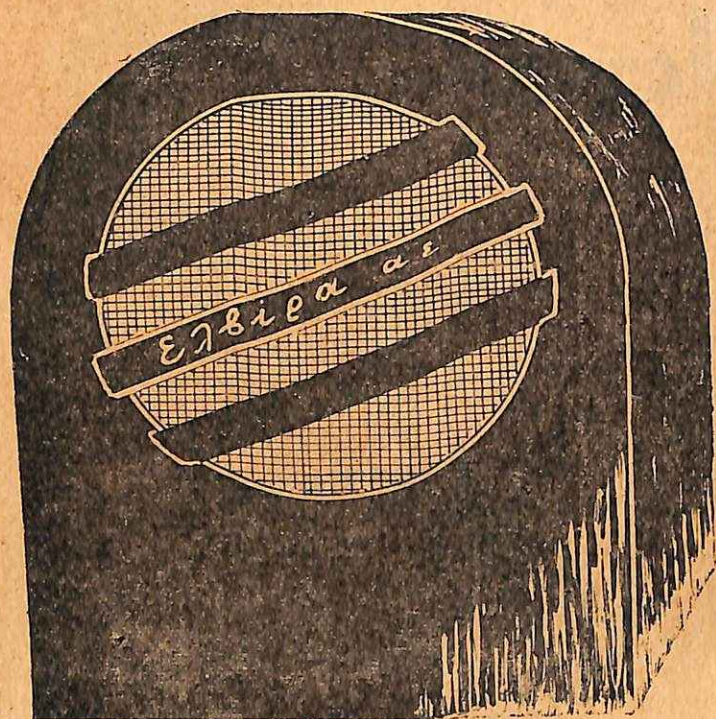
Διευθυντὴς : Νικόλαος Περράκης, Πρόεδρος Ἐπιτροπῆς Ἐκδόσεων τοῦ Ε.Ο.Σ. (Κατοικία : Ἀθήναι
ὁδὸς Μαυρομματαίων 6).

Διευθυντὴς Τυπογραφείου : Θ. Κωνσταντινίδης, Χαρ. Τρικούπη 1, τηλ. 24268. (Κατοικία Σολομωνίδου 1).

ΡΑΔΙΟΦΩΝΑ ΕΛΒΙΡΑ

ΔΙΑ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΣΤΑΘΜΟΝ
ΜΕΓΑΦΩΝΟΝ ΗΛΕΚΤΡΟΔΥΝΑΜΙΚΟΝ 81)2 ΙΝΤΣΤΩΝ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΧΩΡΙΣ ΚΕΡΑΙΑ ΚΑΙ ΓΗ

Δραχ. 1500 μετρητοῖς
Δραχ. 1650 με μηνιαίας δόσεις δρ. 100
ΕΛΒΙΡΑ Α.Ε. Λήμνου 81—Τηλ. 82502

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ

‘Η ΕΘΝΙΚΗ,

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΑΘΗΝΑΙ, ΚΟΡΑΗ 4

‘Αντιπροσωπεύεται καθ’ ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα παρὰ τῶν
‘Υποκαταστημάτων τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος

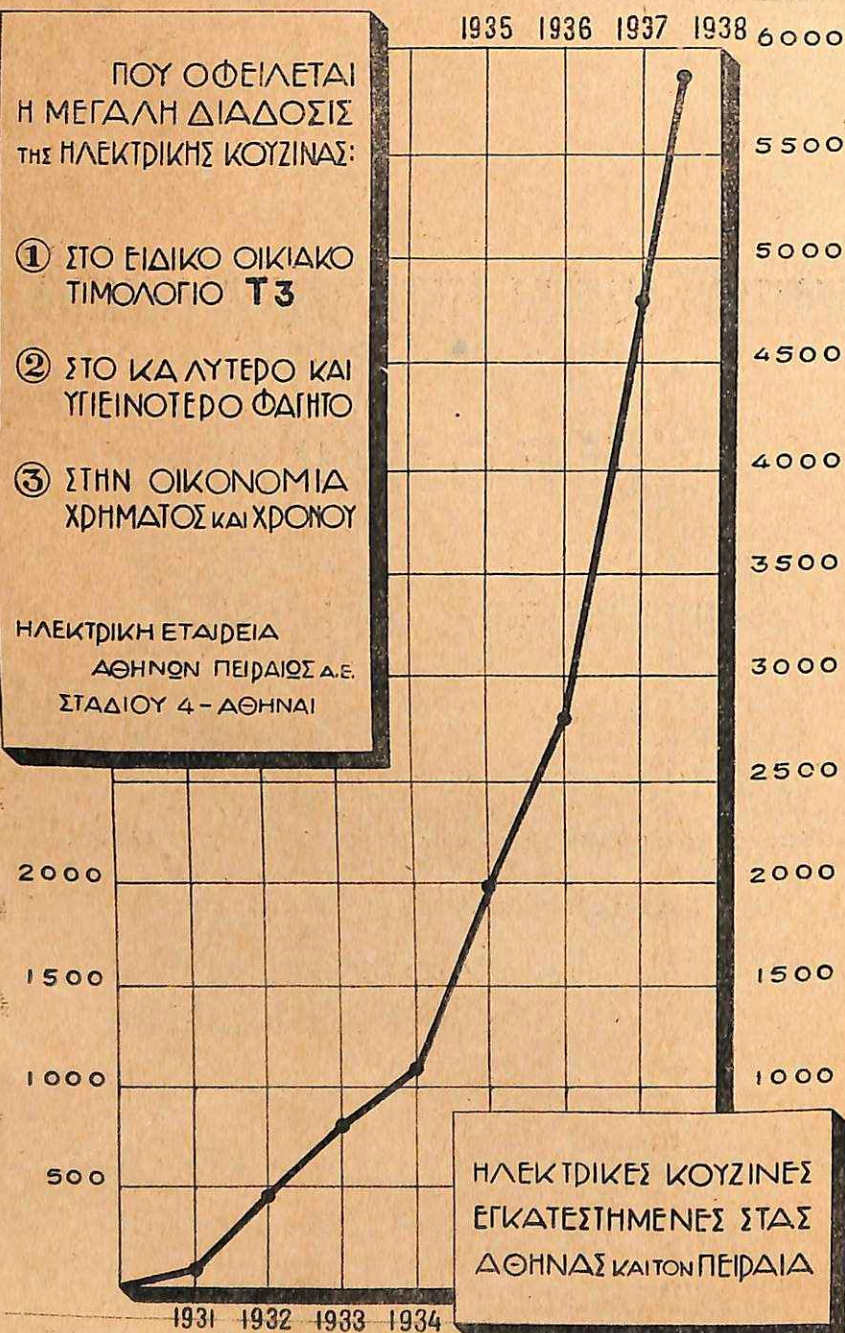
Τηλεγραφικὴ Διεύθυνσις : Ἑθνασφάλεια

Τηλεφ. 30-691—30-692

ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΑΙ
Η ΜΕΓΑΛΗ ΔΙΑΔΟΣΙΣ
ΤΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΚΟΥΖΙΝΑΣ:

- ① ΣΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΟΙΚΙΑΚΟ
ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ **T3**
- ② ΣΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΚΑΙ
ΥΓΙΕΙΝΟΤΕΡΟ ΦΑΓΗΤΟ
- ③ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
ΧΡΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΥ

ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΑΘΗΝΩΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.
ΣΤΑΔΙΟΥ 4 - ΑΘΗΝΑΙ

ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΚΟΥΖΙΝΕΣ
ΕΓΚΑΤΕΣΤΗΜΕΝΕΣ ΣΤΑΣ
ΑΘΗΝΑΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ

"Τὸ Βουρνό"

Μηνιαίο Δελτίο

Ἑλληνιστὶ Ὀρειβατιστὶ Διεθνῶς

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΜΑΡΤΙΟΣ 1939

ΑΡΙΘ. 63

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΡΕΙΒΑΣΙΑ ΤΟ 1938

(Ἀπολογισμὸς τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ε.Ο.Σ. ποῦ διαβάστηκε στὴ Συνέλευση τῶν ἀντιπροσώπων τῆς 28-3-39)

Κύριοι Ἀντιπρόσωποι,

Τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον σᾶς ἐκφράζει τὴν μεγάλην χαρὰν τοῦ ποῦ σᾶς βλέπει συγκεντρωμένους ὅπως κάθε χρόνο γιὰ νὰ πληροφορηθῆτε τὴν δράσιν τοῦ Συμβουλίου ἐπάνω στὰ ζητήματα τοῦ Ε.Ο.Σ. καὶ νὰ ἐγκρίνητε ἢ νὰ ἐλέγχετε τὰ πεπραγμένα τοῦ παρελθόντος ἔτους.

Ἀπευθύνει θερμὸν χαιρετισμὸν δι' ὑμῶν πρὸς ὅλα τὰ Τμήματά του καὶ ἰδιαιτέρως πρὸς τὰ Τμήματα ἅτινα ἀντιπροσωπεύονται ἐνταῦθα καὶ θερμὰς εὐχαριστίας διὰ τὴν στενὴν καὶ ἀποτελεσματικὴν συνεργασίαν των μετὰ τὸ Κ.Σ., χάρις εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Ὀρειβατικὸς μπόρεσε ν' ἀναπτυχθῇ ἀκόμη περισσότερο στοὺς διαφόρους κλάδους του καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ Κράτους καὶ τῆς Κοινωνίας εἰς τὸ ἔργον του.

Προτὸς προχωρήσουμε εἰς τὴν σύντομον ἐξιστόρησιν τῶν καταβληθεισῶν προσπαθειῶν τοῦ Κ.Σ. διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς ὀρειβασίας, θεωροῦμεν ὑποχρέωσιν νὰ ἐκφράσουμε τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην τοῦ Ε.Ο.Σ. πρὸς τὸν Ὑψηλὸν Προστάτην τοῦ Συνδέσμου μας, τὴν Α.Β.Υ. τὸν Διάδοχον Παῦλον, Ἐπίτιμον Πρόεδρον τοῦ Συνδέσμου μας, διὰ τὴν μεγίστην συμβολὴν του εἰς τὴν προαγωγὴν τῶν σκοπῶν τῆς ἐλληνικῆς ὀρειβασίας.

Ἐπίσης πρὸς τὸ Κράτος διὰ τὸ στοργικὸν ἐνδιαφέρον τὸ ὁποῖον ἐπέδειξε διὰ τὸν Σύνδεσμόν μας, διὰ τῆς ἡθικῆς καὶ ὕλικῆς ὑποστηρίξεως τὴν ὁποίαν παρέσχεν εἰς αὐτόν.

Ἰδιαιτέρως ἀναφέρομεν τὴν χειρονομίαν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ Διοικήσεως Πρωτευούσης κ. Κ. Κοτζιά, ὁ ὁποῖος ἀπεφάσισε νὰ διαθέσῃ ἐκ τοῦ συναφθέντος δανείου τῶν 16.000.000 ὑπὲρ τῶν χιονοδρομικῶν ἐγκαταστάσεων ἐπὶ τῆς Πάρνηθος 200.000 δραχμὰς, ὑπὲρ τοῦ Καταφυγίου Ταυγέτου 50.000 καὶ διὰ τὴν ἀνέγερσιν Καταφυγίου ἐπὶ τῶν Λευκῶν ὁρέων Κρήτης δραχμὰς 200.000.

Ἐπίσης τὰ Ὑπουργεῖα Τύπου καὶ Τουρισμοῦ, Διοικήσεως Πρωτευούσης, Παιδείας, Στρατιωτικῶν καὶ Σιδηροδρόμων καὶ Αὐτοκινήτων

συμφώνως πρὸς δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν τῶν ἀνωτέρω Ὑπουργῶν, συνεισφέρουν τμηματικῶς ἕκαστον διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ μεγάλου χειμερινοῦ Καταφυγίου ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου.

Ἐνα σοβαρὸν καὶ εὐχάριστον γεγονὸς ποὺ συνετελέσθη ἐπίσης τὸν περασμένο χρόνον εἶναι ἡ δημοσίευσίς κατὰ Ἰούνιον τοῦ διατάγματος «περὶ ἰδρύσεως ἐθνικοῦ δρυμοῦ τοῦ Ὀλύμπου» μὲ τὸ ὁποῖον ἰδρύθηκε ὁ πρῶτος δρυμὸς τῆς Χώρας μας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἰς τὸ ἐξῆς τὸ μεγαλύτερο καὶ ὠραιότερο βουνὸ τῆς Χώρας μας θὰ προστατεύεται μὲ ἕνα αὐστηρὸν Νόμον καὶ ἔτσι πραγματοποιεῖται ἕνα παλαιὸν ὄνειρον τῶν ὀρειβατῶν καὶ ἐπιβραβεύονται οἱ μόχθοι πολλῶν ἐτῶν τοῦ Συνδέσμου μας εἰς τὴν κατεύθυνσιν αὐτήν.

Ὁ κ. Ὑπουργὸς Γεωργίας δι' ἐπιστολῆς του μᾶς ἐγνώρισεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἀναγνωρίζει ἐν αὐτῇ τὴν μεγίστην συμβολὴν τοῦ Ε.Ο.Σ. εἰς τὴν κατεύθυνσιν αὐτήν.

Τὸ διάταγμα αὐτὸ ἐπηκολούθησεν ἡ δημοσίευσίς ἄλλου διατάγματος «περὶ ἰδρύσεως ἐθνικοῦ δρυμοῦ τοῦ Παρνασσοῦ» καὶ τοιοῦτοτρόπως τὸ Ὑπουργεῖον Γεωργίας ἔκαμε τὸ πρῶτον βῆμα στὸ στάδιον τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ προγράμματός του γιὰ τὴν ἴδρυση τῶν ἐθνικῶν δρυμῶν τῆς χώρας μας.

Τέλος οἱ Κρατικοὶ Σιδηρόδρομοι ἐχορήγησαν διὰ τοὺς ἀγῶνας ὅπως κάθε χρόνο ἐκπτωσιν 680]ο ὥστε νὰ καταστήθῃ δυνατὴ ἡ συμμετοχὴ πολλῶν ἀθλητῶν καὶ ἡ παρακολούθησις τῶν Πανελληνίων Ἀγώνων χιονοδρομικῶν ἀπὸ πλείστους θεατὰς.

Νέα Τμήματα. Τὸ 1938 ἡ Ὀρειβατικὴ μας οἰκογένεια ηὔξηθη κατὰ δύο νέα Τμήματα. Τὰ Τμήματα Λαμίας καὶ Ἀργους, καὶ τὰς Ὀρειβατικὰς Ὀμάδας Ληξουρίου, Ἐλασσῶνος καὶ Ὀλυμπιάδος.

Τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ ἀνωτέρω Τμήματα καὶ Ὀρειβατικαὶ Ὀμάδες εὐρίσκονται σὲ περιοχὰς βουνῶν μᾶς ἐγγυᾶται ὅτι θὰ ἐξελιχθοῦν σύντομα σὲ ζωντανοὺς ὀρειβατικοὺς πυρῆνας.

Κίνησις Τμημάτων. Εὐχαρίστως ἀναφέρομεν τὴν ἔντονον δράσιν τῶν Τμημάτων μας εἰς τὴν ὀρειβασίαν καὶ χιονοδρομίαν.

Ἡ ἡθικὴ καὶ ὕλικὴ ὑποστήριξις τοῦ Κράτους καὶ τῆς Κοινωνίας ἦτο ἀνάλογος μὲ τὴν δράσιν τῶν Τμημάτων μας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπέστρεψε σὲ πολλὰ Τμήματά μας ν' ἀναλάβουν τὴν ἀνέγερσιν ἢ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν Καταφυγίων τῶν.

Καταφύγια. Καὶ τὸν περασμένο χρόνο ὁ Ε.Ο.Σ. ἔδειξε μεγάλην δραστηριότητα στὸν κλάδον αὐτὸν τῶν ἐπιδιώξεων του ποὺ ἔχει τόσο μεγάλην σημασίαν γιὰ τὴν καθ' ὅλου δράσιν τοῦ Συνδέσμου μας.

Καταφύγιον Ὀλύμπου Β'. Τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον ἀναγνωρίζον τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἀνωτέρω Καταφυγίου, κατόπιν σοβαρᾶς προκαταρκτικῆς ἐργασίας διὰ τὸν ὀρισμὸν τῆς τοποθεσίας τοῦ Καταφυγίου καὶ τὴν ἔγκρισιν τῶν σχεδίων του, ἤρχισε τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ μεγάλου Καταφυγίου.

Μετὰ τὸν ἀγιασμόν κατετέθη ὁ θεμέλιος λίθος τὴν 15ην Αὐγούστου καὶ ἀμέσως ἤρχισαν αἱ ἐργασίαι τῆς ἀνεγέρσεώς του καὶ ἐπροχώρησαν ὁμαλῶς, περὶ τὰς ἀρχὰς δὲ τοῦ Ὀκτωβρίου εἶχεν τελειώσῃ ἡ θεμελίωσις καὶ τὸ ἡμιπόγειον. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ προσεχοῦς Μαΐου ἢ

ἀρχὰς Ἰουνίου αἱ ἐργασίαι θὰ συνεχισθοῦν καὶ ἐλπίζομεν ὅτι συντόμως θὰ τελειώσῃ τὸ μεγάλο Καταφύγιόν μας καὶ θὰ δύνανται οἱ χιονοδρόμοι μας ν' ἀπολαύσουν τοῦ λαμπροῦ ἀθλήματος τῆς χιονοδρομίας μέχρι καὶ τῆς προχωρημένης ἀνοιξέως. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ πρῶτος οὗτος ὄροφος θὰ χρησιμοποιηθῇ κατὰ τὸν παρόντα χειμῶνα καὶ θὰ διεξαχθοῦν οἱ πρῶτοι ἀγῶνες καταβάσεως τοῦ Ὀλύμπου τὸ Πάσχα τοῦ 1939.

Τὸ Τμήμα Ἀθηνῶν παρὰ τὴν ἀτυχίαν τῆς καταρρεύσεως τοῦ πρῶτου Καταφυγίου του δὲν ἀπεθαρρύνθη, ἀλλ' εἶχε τὴν εὐτυχίαν νὰ ἴδῃ εἰς τὴν θέσιν τοῦ παλαιοῦ, ἀνεγειρόμενον ἕνα μεγαλοπρεπὲς καὶ ἐπιβλητικὸν Καταφύγιον ἀντάξιον τοῦ Τμήματος Ἀθηνῶν.

Τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον εἶναι βέβαιον ὅτι κατὰ τὸ τρέχον ἔτος θὰ κατορθώσῃ τὸ Τμήμα Ἀθηνῶν ν' ἀποπερατώσῃ τὸ καταφύγιόν του.

Τὸ Τμήμα Θεσσαλονίκης ἐργαζόμενον σιωπηρῶς ἔφερεν εἰς πέρας καὶ ἐνεκαίνισεν τὸ πλέον συγχρονισμένον Ἑλληνικὸν Καταφύγιον τὸ ὁποῖον ἐπίπλωσε μὲ πρωτότυπον γοῦστο.

Τὸ Τμήμα Καβάλλας κατάρθωσε χάρις εἰς τὴν δραστηριότητά του νὰ τελειώσῃ τὸ Καταφύγιον Παγγαίου. Τελευταίως ἔκαμε τὰ ἐγκαίνιά του καὶ τὸ ἔδωσε πρὸς χρῆσιν τῶν ὀρειβατῶν.

Τὸ Τμήμα Σπάρτης ἐνεκαίνισεν τὸ Καταφύγιόν του καὶ ἐλπίζομεν ὅτι ἐφέτος θὰ εἶναι ἔτοιμον πρὸς χρῆσιν.

Τέλος τὸ Τμήμα Ναούσης ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος κατάρθωσε νὰ κτίσῃ ἕνα μεγάλο Καταφύγιον στὸ Βέρμιον, ἐπὶ πλέον δὲ ἐνοίκισεν οἰκοδομὴν στὸ χωρίον Κάτω Βέρμιον. Οὕτω τὸ Τμήμα Ναούσης θὰ διαθέτῃ καὶ δευτέρον οὕτως εἰπεῖν καταφύγιον.

Εὐχαρίστως ἀναφέρομεν τὰς ἀποτελεσματικὰς προσπάθειας τῆς Ὀρειβατικῆς Ὀμάδος Ξυλοκάστρου, ἡ ὁποία ἐτροποποίησεν ἐπὶ τὸ καλύτερον τὸ Καταφύγιον Ζήρειας καὶ ἐπὶ πλέον κατάρθωσε ν' αὐξήσῃ τὰς ὑπαρχούσας θέσεις τοῦ Καταφυγίου διὰ τῆς χρησιμοποίησεως ἑνὸς νέου οἰκήματος εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς τετάρτου ἀπὸ τοῦ Καταφυγίου, κατὰ 25 θέσεις. Τὸ νέον οἶκημα χρησιμοποιεῖται κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας κατόπιν παραχωρήσεως τῆς χρήσεως αὐτοῦ παρὰ τοῦ ἰδιοκτήτου του εἰς τὸν Ε.Ο.Σ.

Τὸ Τμήμα Λαρίσης ἐξ ἄλλου κατάρθωσε νὰ συναθροίσῃ τὸ ἀναγκαῖον κεφάλαιον διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Καταφυγίου Κισσάβου. Τὰ σχέδια ἔχουν ἐγκριθῇ ἤδη καὶ δὲν ὑπολείπεται παρὰ ν' ἀρχίσουν προσεχῶς αἱ ἐργασίαι.

Τὸ Τμήμα Βόλου δὲν ἡδυνήθη ν' ἀρχίσῃ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Καταφυγίου Πηλίου διότι ἀτυχῶς δὲν ἐνεκρίθη παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Ἑσωτερικῶν ἡ ψηφισθεῖσα παρὰ τοῦ Δήμου Βόλου πίστωσις τῶν 70.000 δραχμῶν, ἐλπίζομεν ὅμως ὅτι κατὰ τὴν τρέχουσαν χρῆσιν θὰ ἐπαναγραφῇ αὐτὴ καὶ θὰ δοθῇ τελικῶς εἰς τὸ Τμήμα Βόλου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τοῦτο τὴν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ καταφυγίου.

Συντονισμὸς καὶ δράσις τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου. Τὴν λαμπρὰν δράσιν τῶν Τμημάτων ἐνίσχυσεν κατὰ τὸ δυνατόν τὸ Κ.Σ. διὰ τῆς καθοδηγήσεως καὶ τῶν συμβουλῶν του καὶ ἐβοήθησεν μὲ ἐνέργειας του εἰς τὰς διαφόρους ἀρχὰς κ.λ.π.

Τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργείου Διοικήσεως Πρωτευούσης κατέβαλε εἰς τὸ Τμήμα Σπάρτης τὸ ὑποσχεθὲν παρὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ Διοικήσεως Πρωτευούσης ποσὸν τῶν 50.000 δραχμῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπέτρεψεν εἰς τὸ Τμήμα Σπάρτης ν' ἀποπερατώσῃ

τὸ Καταφύγιόν του καὶ ν' ἀποφύγῃ τὴν κατάρρευσιν τοῦ ἡμιτελοῦς ἔργου του.

Ὁμοίως εἰς τὸ Τμήμα Ἀθηνῶν προκατεβλήθη ποσὸν 200.000 δραχμῶν ψηφισθὲν παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Διοικήσεως Πρωτευούσης κατόπιν ἐξουσιοδοτήσεώς του, διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ Καταφυγίου Πάρνηθος, καὶ τῶν χειμερινῶν ἐγκαταστάσεων τοῦ Τμήματος Ἀθηνῶν.

Τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον αἰσθάνεται τὴν ὑποχρέωσιν νὰ συγχαρῇ ὅλα τὰ Τμήματα διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τὴν ὁποῖαν παρέσχον εἰς αὐτό.

Προπαγάνδα καὶ Κοινωνικὴ Ἀπήχηση. Τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον στηριζόμενον εἰς τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὴν ἀγάπην τῆς Κοινωνίας ἐπὶ τὸ ἔργον του καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Τύπου, προσεπάθησε νὰ προαγάγῃ τὴν ἰδέαν τῆς ὀρειβάσεως καὶ νὰ προσπαγανδίσῃ αὐτὴν μετὰ τῆς ἐλληνικῆς νεολαίας.

Ἡ σταθερὰ καὶ διαρκὴς αὔξησις τῶν μελῶν τῶν Τμημάτων μας, ἡ συμμετοχὴ αὐτῶν κατὰ μέγαν ἀριθμὸν εἰς τὰς ἀναβάσεις καὶ αὔξεις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν χιονοδρομῶν εἶναι ἡ καλυτέρα ἀπόδειξις τῆς προαγωγῆς τῆς ἰδέας τῆς ὀρειβάσεως εἰς τὸν τόπον μας, ὅταν μάλιστα λάβῃ κανεὶς ὑπ' ὄψιν του ὅτι ἡ ὀρειβάσις καὶ ἡ χιονοδρομία εἶναι τὸ δαπανηρότερον καὶ δυσκολώτερον ἀπὸ ὅλα τὰ σπόρ. Ἡ ἐπιτυχία κάθε χρόνον τοῦ χοροῦ τοῦ Ε.Ο.Σ., ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ μοναδικὸς οἰκονομικὸς παράγων τοῦ Κ.Σ. εἶναι μίᾳ ἔτι μεγαλυτέρα ἀπόδειξις τῆς ἐκτιμήσεως τῆς κοινωνίας, καὶ θεωροῦμεν καθήκον μας νὰ εὐχαριστήσωμεν τὰς εὐγενεῖς Κυρίας καὶ Δεσποινίδας καὶ ἐν γένει ὅσους συνέβαλον εἰς τὴν μεγάλην ἐπιτυχίαν τοῦ χοροῦ μας.

Πολλὰς εὐχαριστίας ἐπίσης ὀφείλομεν εἰς τοὺς φίλους Δημοσιογράφους τοὺς ὑποστηρίζοντας μὲ τόσον ζήλον κάθε ἐκδήλωσιν τοῦ Συνδέσμου μας.

«Τὸ Βουνό». Ὁ συνδετικὸς κρῖκος τοῦ Ε.Ο.Σ., τὸ μηνιαῖον περιοδικόν μας «Τὸ Βουνό», καὶ ἐφέτος ἐξεδόθη ἀνελλιπῶς παρὰ τὴν βαρυστάτην οἰκονομικὴν ἐπιβάρυνσιν, μὲ ὕλην σοβαρὰν καὶ ποικίλην, συντελέσαν τὰ μέγιστα εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ ἔργου τοῦ Συνδέσμου μας.

Παρὰ τὴν γνώμην πολλῶν ὅτι «Τὸ Βουνό» δὲν ἀφιερώνει ἀρκετὸν χρόνον διὰ τὴν δράσιν τῶν Τμημάτων καὶ δι' ὕλην εὐχάριστον, ἡ γνώμη σοβαρῶν φίλων τοῦ Ε.Ο.Σ. εἶναι ὅτι εἶναι ἀπὸ τὰ ἄριστα ἐκδιδόμενα περιοδικὰ τῆς πατρίδος μας.

Οἰκονομικὰ τοῦ Συνδέσμου. Ὁ κ. Ταμίας θὰ σᾶς ἐκθέσῃ λεπτομερῶς τὴν ταμειακὴν κατάστασιν τοῦ Συνδέσμου μας. Γενικῶς ὀφείλομεν ν' ἀναφέρωμεν ὅτι οἱ πόροι τοῦ Συνδέσμου μας δὲν ἠκολούθησαν τὴν ἀνιούσαν αὔξησιν τῶν μελῶν τοῦ Ε.Ο.Σ.

Τὰ Τμήματά μας δὲν ἔδειξαν τὴν προθυμίαν νὰ ἐνισχύσουν τὸ Κ.Σ. ἀποστέλλοντα τακτικῶς τὸ ὀφειλόμενον ποσοστὸν ἐπὶ τῶν εἰσπράξεων ἐκ τῶν συνδρομῶν τῶν μελῶν καὶ τὴν εἰσφοράν τοῦ δελτίου.

Κι' ἔτσι ὥς πόρος τοῦ Συνδέσμου μένει ὁ ἀβέβαιος πόρος τοῦ ἐτήσιου χοροῦ καὶ ἡ τακτικὴ ἐπιχορήγησις τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου ἔχει τακτικώτατα ἔξοδα τὰ ὁποῖα αὐξάνουν διαρκῶς.

Ἡ ὀργάνωσις τῶν χιονοδρομικῶν ἀγώνων ἀπαιτεῖ κάθε χρόνον καὶ περισσότερα χρήματα, λόγῳ τῆς προοδευτικῶς αὐξανομένης ἐπιτυχίας αὐτῶν. Ἡ Παναθηναϊκὴ Ἐκθεσις καὶ Παρέλασις, ἡ φιλοξενία Ὀμάδος

35 Βουλγάρων ὀρειβατῶν, διὰ λόγους καλῆς παραστάσεως τοῦ Συνδέσμου μας καὶ τῆς Χώρας, ἀπήτησαν ἀρκετὰς δαπάνας.

Τέλος αἱ εἰσπράξεις τοῦ περιοδικοῦ μας ἐνῶ λογιστικῶς φαίνεται ὅτι συμψηφίζονται μὲ τὰ ἔξοδα, εἰς τὴν πραγματικότητά εἶναι πολὺ κατώτεροι αὐτῶν, διότι τὰ Τμήματα δὲν ἐκπληροῦν τὰς ὑποχρεώσεις των. Ἐνοεῖτε Κύριοι ἀντιπρόσωποι ὅτι ἄνευ πόρων δὲν εἶναι δυνατόν νὰ συνεχίσῃ τὴν δράσιν του καὶ κάμνομεν ἐκκλησίαν εἰς τὴν ἀγάπην σας πρὸς τὸν Σύνδεσμόν μας, καὶ σᾶς παρακαλοῦμεν ὅπως τονίσῃτε εἰς τὰ Τμήματα πού ἀντιπροσωπεύετε τὴν σοβαρότητα τῆς ἐκπληρώσεως ἀπέναντι τοῦ Κ.Σ. τῶν ὑποχρεώσεων των.

Παναθηναϊκὴ Ἐκθεσις. Ὁ Σύνδεσμος ὡς ἀθλητικὴ Ὀμοσπονδία ἔλαβε μέρος εἰς τὴν Παναθηναϊκὴν Ἐκθεσιν καὶ Παρέλασιν.

Οἱ περισσότεροι ἐξ ἡμῶν θὰ ἐπεσκέψῃτε τὴν Ἐκθεσιν καὶ θὰ ἐθαυμάσατε τὸ ὠραῖον τμήμα τοῦ Ὀρειβατικοῦ μὲ τὸν ἀνάγλυφον χάρτην τοῦ Ὀλύμπου, μὲ τὰ προπλάσματα τῶν καταφυγίων μας καὶ ὠραίας φωτογραφίας καὶ τὰ διάφορα ὀρειβατικὰ ἐξαρτήματα.

Εἰς τὴν ἀθλητικὴν παρέλασιν ἡ συμμετοχὴ τῶν συντεταγμένων ὁμάδων τῶν ὀρειβατῶν καὶ χιονοδρομῶν τῆς ὀλότητος σχεδὸν τῶν Τμημάτων τοῦ Ε.Ο.Σ. ὑπῆρξεν εὐχάριστος ἐκπληξίς διὰ τὸν κόσμον.

Κατὰ κοινὴν ἀναγνώρισιν τὴν καλυτέραν ἐντύπωσιν ἐπροξένησεν ὁ Ὀρειβατικὸς τόσον διὰ τὸ παράστημα ὅσον καὶ διὰ τὴν καλὴν ἐξάρτυσιν τῶν ὀρειβατῶν καὶ χιονοδρομῶν μας.

Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς ἀθλητικῆς Ἐκθέσεως καὶ Παρελάσεως εἴχομεν τὸ εὐτύχημα νὰ βρεθοῦμε σ' ἓνα κοινὸ γεῦμα μὲ τὰ περισσότερα τῶν Τμημάτων μας καὶ νὰ γνωρισθοῦμε ἀπὸ κοντὰ σὲ μιὰ ἐγκάρδια συναδελφικὴ ἀτμόσφαιρα.

Διεθνὴς Φωτογραφικὴ Ἐκθεσις Πράγας. Διὰ πρώτην φοράν ὁ Σύνδεσμος ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν Διεθνῇ Ἐκθεσιν Φωτογραφίας Πράγας. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς Διεθνούς Συνελεύσεως τῶν Ἀντιπροσώπων καὶ τοῦ Διεθνούς Ὀρειβατικοῦ Συνεδρίου τοῦ 1938 διὰ τῆς ἀποστολῆς φωτογραφιῶν αἱ ὁποῖαι ἐπροξένησαν κατὰ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ ἀντιπροσώπου μας κ. Α. Κανέλλη, ἀρίστην ἐντύπωσιν.

Γη Θερινὴ Ὀρειβατικὴ Συγκέντρωσις. Αἱ ἐτήσιαι Ὀρειβατικαὶ συγκεντρώσεις ἔγιναν πλέον θεσμὸς εἰς τὸν Σύνδεσμόν μας.

Ἡ μεγάλη συμμετοχὴ τῶν 9 Τμημάτων μὲ πολυπληθεῖς ὁμάδας τῶν εἰς τὰ βουνὰ τῆς Κρήτης, ἔδωσαν ἀφορμὴν νὰ γνωρίσωμεν τὰ ὠραῖα Κρητικὰ βουνά, τὰ μοναδικὰ φαράγγια των, τοὺς ἀρχαιολογικοὺς χώρους τοῦ πλέον ἀρχαίου πολιτισμοῦ καὶ νὰ γνωρίσωμεν καὶ ἐκτιμήσωμεν τὴν φιλόξενον ψυχὴν τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ.

Αἱ μεγάλοι περιποιήσεις τῶν ὁποίων ἐτύχομεν, ὀφείλονται εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ ἔργου τοῦ Συνδέσμου μας, τὸ ὅποιον ἔγινεν γνωστὸν χάρις εἰς τὰ Τμήματά μας Χανίων καὶ Ἡρακλείου.

Αἱ συγκεντρώσεις αὗται ἔχουν διπλὴν ὠφελιμότητα, νὰ γνωρίσωμεν εἰς τὰ μέλη μᾶς ἕκαστον ἕτος μίαν περιοχὴν τῆς πατρίδος μας, καὶ δεύτερον νὰ ἀλληλογνωρισθῶμεν, πρᾶγμα πού συντελεῖ τὰ μέγιστα εἰς τὴν πρόδον τοῦ Συνδέσμου μας.

Χιονοδρομία. Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ Ἑλλὰς εἶναι τόπος χιονοδρομιῶν, παρὰ τὰς ἀντιρρήσεις μερικῶν.

Τὸ γεγονός ὅτι ἔχει καλοκαιρίαν εἰς τὰς Ἀθήνας δὲν ἐλαττώνει τὴν ποσότητα τῶν χιόνων ποὺ ἔχομεν στὰ βουνά μας.

Βέβαια δὲν διαθέτουμε τὰ συγκοινωνιακὰ μέσα οὔτε τὰς ἀνέσεις τῶν ἄλλων Χωρῶν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι δὲν δυνάμεθα εἰς τὸ μέλλον νὰ τὰ ἀποκτήσωμεν.

Πάντοτε τὰ πρῶτα βήματα ὑπῆρξαν τὰ δυσκολώτερα καὶ τὸ γεγονός ὅτι κατωρθώσαμεν νὰ δώσωμεν μίαν μεγάλην ἀνάπτυξιν εἰς τὴν χιονοδρομίαν μας εἶναι ἤδη μία μεγάλη νίκη διὰ τὸν Σύνδεσμόν μας.

Ἡ διαρκὴς καὶ σταθερὰ αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν χιονοδρομῶν μας καὶ ἡ βελτιουμένη τεχνικὴ κατάρτισις τῶν, εἶναι ἡ καλυτέρα ἀπόδειξις ὅτι τὸ ἄθλημα τῆς χιονοδρομίας ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν Ἑλλήνων ὀρειβατῶν.

Ἡ ὑποστήριξις τῆς Κοινωνίας καὶ εἰς τὰς χιονοδρομίας ὑπῆρξεν πολὺ ἐνθαρρυντικὴ καὶ δεικνύει τὴν ἐκτίμησιν εἰς τὸ ἔργον μας. Ἡ ἀθλοθέτησις νέων Κυπέλλων παρὰ τοῦ Στρατηγοῦ κ. Κοσμᾶ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος εἰς Πάτρας καὶ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Η.Ε.Μ. κ. Κέμπ ἐνταῦθα, εἰς τοὺς ὁποίους ὀφείλομεν θερμὰς εὐχαριστίας, εἶναι ἐνθαρρυντικὰ στοιχεῖα.

Ἡ διαρκὴς αὐξάνουσα ἐπιτυχία τῶν Τοπικῶν καὶ Πανελληνίου Πρωταθλήματος, ἡ αὐξουσα συμμετοχὴ ἀθλητῶν καὶ θεατῶν, ἡ καλυτέρησις τῶν χρόνων καὶ ἡ βελτίωσις τῆς τεχνικῆς καταρτίσεως τῶν ἀθλητῶν δεικνύουν πόσον τὸ ἄθλημα τῆς χιονοδρομίας ἔχει πλέον προοδεύσῃ.

Εἰς τὸ Τμῆμα Ναούσης καὶ τὸν φιλοπρόοδον Δήμαρχον Ναούσης καὶ φίλον τοῦ Ε.Ο.Σ. κ. Φιλώταν Κόκκινον, μεγάλους συντελεστάς τῶν Πανελληνίων ἀγώνων μας, ἀπευθύνει τὸ Κ.Σ. θερμὰς εὐχαριστίας καὶ τοὺς εὐχεται πλήρη εὐόδωσιν τῶν προσπαθειῶν τῶν ὅπως καταστή τὸ Κάτω Βέρμιον πρῶτον ἐλληνικὸν Κέντρον χειμερινῶν σπόρ.

Γραμματεία. Καὶ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος χάρις καὶ εἰς τὴν πρόσληψιν τοῦ δευτέρου ἐμπίστου Γραμματέως ἡ Γραμματεία ἀντεπεκρίθη εἰς τὴν μεγάλην κίνησιν τοῦ Συνδέσμου.

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τὸ Κ.Σ. ἔθεσεν εἰς κυκλοφορίαν τὰς νέας ταυτότητας πρᾶγμα ποὺ ἐξησφάλισε τὴν ἠθικὴν τακτοποίησιν μας διὰ τὰς ὑποχρεώσεις μας ἀπέναντι τοῦ Κράτους.

Σχέσεις μετὰ τὸ Ἐξωτερικόν. Ὁ Σύνδεσμός μας διετήρησε τὰς ἀρίστας σχέσεις τοῦ μετὰ τὰ ὑπαγόμενα εἰς τὴν U.I.A.A. Σωματεῖα. Ἐλαβεν μέρος εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τῶν ἀντιπροσώπων καὶ τὸ Διεθνὲς Συνέδριον τῆς Πράγας, ἀντιπροσωπευθεὶς παρὰ τοῦ μέλους μας κ. Α. Κανέλλη.

Ἐδέχθημεν τὴν ἐπίσκεψιν ὀρειβατῶν διαφόρων ξένων Ὀργανώσεων ὡς ἐπὶ παραδείγματι τοῦ Grupo Universitario Fascista Τεργέστης, ἡ δὲ τῆς ὁποίας ἐξετέλεσεν δυσκόλους ἀναρριχήσεις ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου, καθὼς καὶ 35 μελοῦς ὁμάδος τοῦ Βουλγαρικοῦ Ὀρειβατικοῦ Συνδέσμου.

Ἐπίσης ἐδέχθημεν τὴν ἐπίσκεψιν Γάλλων καὶ ἄλλων ξένων ὀρειβατῶν, ἐπισκεφθέντων διάφορα βουνὰ τῆς πατρίδος μας.

Μετὰ τὴν F.I.S. διετηρήσαμεν ἐπίσης ἀρίστας σχέσεις. Δυστυχῶς τὰ ἀσθενῆ οἰκονομικὰ μέσα τοῦ Συνδέσμου μας δὲν ἐπέτρεψαν τὴν συμμετοχὴν ἀθλητῶν εἰς τοὺς Διεθνεῖς ἀγῶνας τῆς Ζακοπᾶν.

Σχέσεις μετὰ τὰς Τουριστικὰς καὶ Ἀθλητικὰς Ὀργανώσεις. Αἱ σχέσεις τοῦ Συνδέσμου μας μετὰ τὰς λοιπὰς τουριστικὰς καὶ ἀθλητικὰς ὀργανώσεις ὑπῆρξαν ἐγκάρδιοι.

Εἰς τὸ περισυνὸν χρονικὸν διάστημα ὁ Ε.Ο.Σ. ἔκανε ὅτι μπόρεσε γιὰ νὰ προαγάγῃ τὰς σχέσεις τοῦ αὐτῆς καὶ γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς τουριστικῆς κινήσεως τῆς Χώρας μας καὶ τοῦ ἀθλητισμοῦ στὴν ἀρμοδιότητά του. Οἱ Πρόεδροι τῶν 7 ἀθλητικῶν Ὁμοσπονδιῶν συνεδρίασαν πολλάκις διὰ τὴν ρύθμισιν τῶν ἐκκρεμῶν ἀθλητικῶν ζητημάτων.

Καίτοι τὸ γεγονός τῆς ἀποδοχῆς παρὰ τῆς Α.Ε. τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως τῆς ἀρχηγίας τοῦ ἀθλητισμοῦ συνέβη μετὰ τὴν λήξιν τῆς περιόδου 1938, ἀναγγέλομεν πρὸς ὑμᾶς τοῦτο εὐχαρίστως διὰ τὴν σημαντικὴν του σημασίαν, καθ' ὅσον ἐκ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ ταύτης ἀναμένομεν πολλὰ καλὰ διὰ τὸν ἀθλητισμὸν τῆς χώρας μας καὶ ἰδιαίτερώς διὰ τὸν ἀθλητισμὸν τὸν ὁποῖον ἐκπροσωπεῖ ὁ Σύνδεσμός μας.

Εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Τύπου καὶ Τουρισμοῦ, Παιδείας καὶ Σιδηροδρομῶν καὶ Αὐτοκινήτων, καθὼς καὶ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Διοικήσεως Πρωτευούσης ποὺ ἐνίσχυσεν τόσο πολλὰ τὰς προσπάθειάς μας ἐκφράζομεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας.

Τελειώνοντας τὸν ἀπολογισμὸν τοῦ ἔργου μας, σὰς ἀπευθύνομεν τὸν συναδελφικὸν μας χαιρετισμὸν.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑΝ

Τοῦ Καθηγητοῦ κ. Ι. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΥ

Παραθέτομεν κατωτέρω ἐν συνεχείᾳ τὸ δεύτερον καὶ τελευταῖον μέρος τῆς μελέτης τοῦ κ. Ι. Πετροχείλου «Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Σπηλαιολογίαν» ἐν τῇ ὁποίᾳ συνεχίζεται ἡ ἐξέτασις τοῦ τρόπου δημιουργίας τῶν σπηλαίων, ἡ ἡλικία τῶν, τὰ στάδια τῆς ἐξελίξεως τῶν καὶ ὁ τρόπος τῆς διαδοχῆς τῶν σταδίων τούτων μεταξύ τῶν, καὶ τέλος ἐξετάζεται περιληπτικῶς ἡ σημασία καὶ ἡ χρησιμότης τῶν σπηλαίων διὰ τὸν ἄνθρωπον.

Β' (τελευταῖον)

Ο ΤΡΟΠΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΚΟΙΛΩΜΑΤΩΝ

β) ἐκ τῆς συστάσεως τῆς ἐπιφανείας. Τοῦτο συμβαίνει, διότι ὑπάρχουν πετρώματα διαφόρως διαπερατὰ ὑπὸ τοῦ ὕδατος.

Ἐνεκα τῆς διαφόρου διαπερατικότητος τῶν πετρωμάτων ὑπὸ τοῦ ὕδατος διακρίνομεν διαπερατικότητα ἐν μικρῷ, ὅταν διὰ μικρῶν πόρων διέρχεται τὸ ὕδωρ καὶ ἐν μεγάλῳ, ὅταν διέρχεται διὰ σχισμῶν ἢ γενικῶς κενῶν μεταξύ τῶν διαφόρων διακοπῶν συνεχείας.

Ἀδιαπέραστα σπηλαιολογικῶς πετρώματα δὲν ὑπάρχουν, διότι ἡ ἐπιφάνεια καὶ θεωρητικῶς ἀδιαπεράστων πετρωμάτων, ὡς ὁ ἀσβεστόλιθος, γρανίτης κλπ. ἔχει συντελεστὴν ἀπορροφῆσεως συνήθως μεγάλον, ἔνεκα τῶν σχισμῶν. Διαπερατὰ ἐν μικρῷ πετρώματα εἶναι τὰ σαθρά, ὡς αἱ λεπταὶ ἄμμοι, ἐδάφη τινα κλπ. Ἡμιπερατὰ εἶναι τὰ τεμαχοπαγῆ, οἱ ἄμμῳδες πηλοὶ, οἱ καλῶς ἐστρωμένοι σχίσται, μετὰ σχισμὰς, αἱ λάβαι, μερικαὶ κρητίδες, μερικοὶ ψαμμῖται. Ἡ τύρφη κλπ καὶ ἀδιαπέρατα ἐν μικρῷ, διαπερατὰ ἐν μεγάλῳ αἱ χονδρόκοκοι ἄμμοι καὶ χάλικες, οἱ μετὰ σχισμὰς γρανῖται, πορφυρίται, συμπαγεῖς ψαμμῖται πυριτικοί, ἀσβεστόλιθοι καὶ μερικαὶ κρητίδες.

Τῶν ἐν μικρῷ διαπερατῶν ἢ ἡμιδιαπερατῶν πετρωμάτων τινὰ συκρατοῦν μέρος τοῦ ὑπ' αὐτῶν ἀπορροφωμένου ὕδατος, ὡς μερικοὶ ψαμμῖται, χρησιμεύοντα ὡς ὕδαταποθήκη κατὰ τὴν ξηρὰν ἐποχὴν, τινὰ δὲ δυσκόλως ἀκόμη τὸ ἀποδίδουν, ὡς αἱ ἄργιλλοι, ὁ δομίτης, ἡ θηραϊκὴ γῆ

κλπ. Εἰς τὰς ιδιότητας αὐτὰς ἀκριβῶς τῶν πετρωμάτων ὀφείλουν τὴν ὑπαρξίν των αἱ διάφοροι ἀληθεῖς πηγαὶ καὶ αἱ ὑδατοστάθμαι.

Ἡ διαπερατικότητα τῶν πετρωμάτων αὐξάνει μὲ τὴν ὁμοιογένειαν γενικῶς. Εἰς τὰ ὁμοιογενῆ πετρώματα πράγματι τὰ διανοιγόμενα ἐκ διαβρώσεως κενὰ δὲν φράττονται ὑπὸ ὑλικῶν ἄλλων, ὀλιγώτερον διαβιβρωσκομένων, διὰ τοῦτο ἡ κυκλοφορία τοῦ ὕδατος δὲν σταματᾷ ποτὲ καὶ ἡ ἀπορρόφῃσις συνεπῶς αὐξάνει διαρκῶς. Εἰς τὰ ἀνομοιογενῆ ὁ συντελεστὴς ἀπορροφῆσεως ἡμπορεῖ νὰ αὐξηθῇ παροδικῶς μόνον, ὅταν ὑπάρχῃ συσσώρευσις εὐδιαλύτων ὑλικῶν εἰς θυλάκους, εἰς τὴν θέσιν τῶν ὁποίων, διὰ διαλύσεως των σχηματίζονται κενά, ἄλλως τὰ κενὰ φράττονται συντόμως καὶ ἐλαττοῦται οὗτος.

γ) ἐκ τῆς μορφολογίας τῆς ἐπιφανείας, διότι, ὅταν αὕτη παρουσιάζῃ πολὺ μεγάλας κλίσεις, τὰ ὕδατα εἴτε τῆς βροχῆς, εἴτε τὰ διὰ ροῆς ἐρχόμενα, ἀποχετεύονται ταχέως καὶ οὐδόλως προφθάνουν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὰς ἐνδιαμέσους σχισμὰς τῶν πετρωμάτων νὰ ἀπορροφηθοῦν. δ') ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἐπιφανείας, διότι, ὅταν αὕτη εἴναι κεκαλυμμένη διὰ βλαστήσεως καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς φθάνοντα ὕδατα δυσκόλως κινοῦνται διὰ τῶν φύλλων ἢ τῶν ὀργανικῶν ὑπολειμμάτων τῶν φυτῶν, γενικῶς εὐκολώτερον ἀπορροφῶνται. Οὕτω ἐμποδίζεται ἡ ἐπιφανειακὴ διάβρωσις καὶ ὑποβοηθεῖται ἡ ὑπόγειος.

Παράδειγμα τῆς ἐλαττώσεως τοῦ συντελεστοῦ ἀπαρροφῆσεως καὶ νεκρώσεως πολλῶν σπηλαίων, ἔνεκα καταστροφῆς τῆς φυτείας, ἔχομεν ἐν Ἑλλάδι εἰς διάφορα μέρη ἐκ πυρκαϊῶν, ὅπου τὰ ὕδατα λιμνάζουν καὶ οχηματίζουσι ἀνθυγιεινὰ ἔλη, ὡς ἐν Στυμφαλίᾳ κ.α. καὶ ε') ἐκ τοῦ κλίματος, διότι εἰς τόπον μὲ χαμηλὴν θερμοκρασίαν ὑποβιβάζεται ὁ συντελεστὴς ἀπορροφῆσεως καὶ εἰς ψυχρὸν μηδενίζεται λόγῳ πήξεως τοῦ ὕδατος. Ὅπου αἱ βροχαὶ εἶναι καταρρακτώδεις ἐπίσης ὀλιγώτερον τὰ ὕδατα ἀπορροφῶνται, ὅπως ἐπίσης καὶ ὅπου αἱ βροχαὶ πίπτουν εἰς μίαν ἐποχὴν τοῦ ἔτους μόνον. Τέλος ἀναλόγως τῆς ὁρμῆς καὶ τῆς ποιότητος τῶν πνεόντων ἀνέμων, ὡς καὶ τῆς ἡλιοφανείας ἐπηρεάζεται ἐπίσης ὁ συντελεστὴς ἀπορροφῆσεως, διότι εἰς τοὺς ταχεῖς καὶ ξηροὺς ἀνέμους ἡ ταχεῖα ἐξάτμισις ἀφαιρεῖ μέγα ποσὸν ὕδατος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους καὶ ὅταν εἶναι μεγάλη ἡλιοφάνεια τὸ ὕδωρ διαπνέεται ὑπὸ τῶν φυτῶν ταχύτερον ὥστε ταχέως τὸ ἔδαφος ξηραίνεται.

Ἡ ὑπόγειος ροὴ τοῦ ἀπορροφωμένου ὕδατος ἐξασφαλίζεται διὰ τῶν σχισμῶν τῶν συμπαγῶν πετρωμάτων. Τὰ μὴ συμπαγῆ πετρώματα δὲν διατηροῦν καλῶς τὴν ροήν, ἔστω καὶ ἂν ἔχουν σχισμὰς, διότι ἡ σαθρὰ ὑφὴ των ἐπιτρέπει ὀλισθήσεις συχνὰς καὶ πτώσεις τῶν ἄνωθεν στρωμάτων εἰς τὰ κενὰ των, ἔνεκα τῶν ὁποίων φράσσονται οἱ ὀχετοί.

Εἰς ὀλισθήσεις τοιαύτας ὀφείλεται καὶ ἡ χαρακτηριστικὴ βαθμιδωτὴ ὄψις τῆς τοπογραφικῆς ἐπιφανείας τῆς κρητίδος ἐν Γαλλίᾳ (τῶν καλουμένων παραπετασμάτων).

Τὸν τρόπον τῆς ροῆς τῶν ὑπογείων ὑδάτων, κανονίζουν ἐκτὸς τοῦ ποσοῦ τοῦ ἀπορροφωμένου ὕδατος καὶ αἱ δυσκολίαι, τὰς ὁποίας παρουσιάζουν αἱ ἄνωθεν τῶν κοιλωμάτων ὁδοὶ διαβάσεως αὐτοῦ.

Αἱ δυσκολίαι αὗται ἐλαττοῦνται, ὅταν αὐξάνει ἡ διαπερατικότης ἐν μεγάλῳ τῶν στρωμάτων καὶ ὅταν ἡ ἀπόστασις τοῦ κοιλώματος ἀπὸ τῆς τοπογραφικῆς ἐπιφανείας ἐλαττοῦται, αὐξάνει δὲ μὲ τὴν φύσιν, ὅταν παρουσιάζῃ βλάστησιν, ἔνεκα τῶν ὀργανικῶν ὑπολειμμάτων, τὰ ὁποῖα κατακρατοῦν τὸ ὕδωρ ἢ φράσσουν τὰς σχισμὰς βραδύνοντα τὴν πορείαν του.

Φωτογρ. κ. Μιχ. Δέφνερ

Π ρ ω ῖ ν ο

Γενικῶς ὅμως παρά τὰς δυσκολίας ροῆς, αἱ ὁποῖαι παρουσιάζονται εἰς τὰ διάφορα στρώματα, ἐν τούτοις ὕδατα τῆς βροχῆς εἶναι σύνηθες ἐντὸς τοῦ πρώτου εἰκοσιτετραώρου νὰ φθάνουν εἰς τὰ ὑπόγεια κοιλώματα τοῦτο δὲ συμβαίνει, διότι τὰ πετρώματα, ἅμα κορεσθοῦν δὲν δύνανται νὰ συγκρατήσουν τὴν ροὴν τοῦ ὕδατος πλέον, ἐκτὸς τῆς μόνης περιπτώσεως τῆς ἀργίλου, ἥ ὁποία ἅμα κορεσθῇ καθίστασται ἀντιθέτως ἐντελῶς ἀδιαπέραστος.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς διαφόρου ροῆς εἶναι ποικίλα· ἐν τῇ ταχείᾳ παρατηρεῖται διάβρωσις, ἐν τῇ βραδεῖᾳ ἀπόθεσις.

Ἐκ τῆς διαβρώσεως ἡ μηχανικὴ εἶναι κυριαρχοῦσα εἰς τὴν διάνοι-

Ἀποτελέσματα τῆς μηχανικῆς διαβρώσεως τοῦ ὕδατος ἐντὸς ἀσβεστολίθου
Χύτρα γιγάντων ἐν Κυθήροις.

ξιν τῶν κοιλωμάτων, εἶναι δὲ καὶ ἡ μόνη ἀξία προσοχῆς, ἂν ἐξαιρέσωμεν τὰς εἰδικὰς περιπτώσεις τῶν εὐδιαλύτων πετρωμάτων, γύψου μαγνητικοῦ ἁλατος κλπ (3), Ἡ χημικὴ ἐνέργεια ἐπιφανειακὰ καρστικὰ φαινόμενα κυρίως μόνον ἀπεργάζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἀποθέσεις ἐντὸς τῶν κοιλωμάτων. Ἡ ὑδροστατικὴ πίεσις τέλος μόνον παρά τὰς ἐκβολὰς ὑπογείων χειμάρρων δύναται νὰ φέρῃ ἀποτελέσματα. Τὰ κοιλώματα ἐκ χημικῆς διαβρώσεως τοῦ ὕδατος ἔνεκα τοῦ ὅτι ἡ διάλυσις γίνεται καὶ εἰς τὰς σχισμὰς καὶ εἰς τὸ συμπαγὲς πέτρωμα, εἶναι λίαν ἐπικίνδυνα κατὰ τὴν ἐξερεύνησιν, διότι εἰς τὰ εὐδιάλυτα πετρώματα τὸ κάρστ ἐξελίσσεται τόσο γρήγορα, ὥστε εὐθὺς μετὰ τὴν ὄρυξιν τῶν κοιλωμάτων, ἄρχεται ἡ πτώσις τεμαχῶν ἐκ τῆς ὀροφῆς καὶ τῶν τοιχωμάτων, φθάνουσα πολλὰκις μέχρι τῆς πτώσεως καὶ αὐτῆς τῆς ὀροφῆς ὀλοκλήρου ἀκόμῃ.

Χαρακτηριστικὸν τῆς ἀξίας τῆς ὑδροστατικῆς πίεσεως εἶναι καὶ ἡ

διάνοιξις εἰς ποικίλα πετρώματα καὶ λίαν ἀνθεκτικὰ ἀκόμη, κοιλωμάτων παρὰ τὰς ἀκτὰς, ὅταν ὑπογείως φθάνει εἰς αὐτὰς ρέον ὕδωρ, ὅπου πλησίον εἶναι ἡ στάθμη βάσεως τῶν ὑδάτων (3).

Αἱ ἀποθέσεις τῶν ὑδάτων ἐντὸς τῶν κοιλωμάτων ἡμποροῦν νὰ εἶναι ἐτερόχθονες ἢ αὐτόχθονες. Αἱ ἐτερόχθονες συνίστανται συνήθως ἐξ ἀργίλλου, ἄμμου ἢ μικρῶν ὀργανικῶν λειψάνων.

Αὗται εἶναι δυνατόν νὰ ἔχουν ἀποτεθῇ εἴτε ἐκ τοῦ ὑπογείως ρέοντος ὕδατος, εἴτε διὰ μεγάλης γενικῆς ἐπικλίσεως· εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν εὐρίσκονται εἰς τὸ ἐξεταζόμενον κοίλωμα μόνον, εἰς τὴν δευτέραν καὶ εἰς ἄλλα κοιλώματα τῆς περιοχῆς ἢ ἀκόμη καὶ ἐπὶ τῆς τοπογραφικῆς ἐπιφανείας.

Αἱ αὐτόχθονες εἶναι ἀνάλογοι τοῦ πετρώματος, ἐν τῷ ὁποίῳ ὑπάρχει τὸ κοίλωμα καὶ εἶναι ἢ ὑπολείμματα ὑλικῶν τοῦ πετρώματος μὴ διαλυθέντα ἢ ἀνακρυσταλλωθέντα ὑλικά τούτου.

Εἰς ἀσβεστολιθικοὺς τόπους σχηματίζονται ἀποθέσεις ὀρυκτῆς ὕλης χαρακτηριστικῶν μορφῶν, ὡς σταλακτιτῶν διὰ πολὺ μικρᾶς ροῆς, σταλαγμιτῶν δὲ διὰ μεγαλυτέρας, διὰ περιοδικῶς δὲ βραδείας καὶ ταχυτέρας ροῆς σχηματίζονται σταλακτίται καὶ σταλαγμίται ὀλίγον διαφέροντες εἰς ὄγκον, μεταξύ τῶν.

Ἡ βραδεῖα ροὴ γενικῶς πάσας τὰς ἀνομοιογενείας τοῦ πετρώματος ἀφίνει ἐξεχούσας, μετὰ πάροδον δὲ πολλοῦ χρόνου ἀναγκάζει αὐτὰς νὰ πέσουν, ἢ ταχύτερα τὰς ἐξαφανίζει.

Τὰ μὴ καθαρῶς καρστικά κοιλώματα ὀφείλονται εἴτε εἰς ρήγματα τεκτονικά, εἴτε εἰς ἡφαιστειογενῆ αἵτια (ἀέρια ὑπὸ πίεσιν ἐντὸς λάβας κλπ). Ἡ διάκρισις τῶν μὲν ἀπὸ τὰ δέ, γίνεται διὰ τῆς παρατηρήσεως τῶν πετρωμάτων τῶν τοιχωμάτων.

Τὰ πετρώματα τῶν τοιχωμάτων εἶναι ἡφαιστειογενῆ, ὅταν δὲν διακρίνονται σαφῶς ἐπ' αὐτῶν στρώσεις καὶ ὅταν παρουσιάζουν μικρὰ κενά, (πομφόλυγες) ἐντὸς τῆς μάζης τῶν ἢ κρυστάλλους ἐντὸς μάζης ἀμόρφου. Μὴ ἡφαιστειογενῆ συνήθως εἶναι, ὅταν ἔχουν σαφεῖς στρώσεις. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν τὰ κοιλώματα εἶναι μὴ καρστικά καὶ μόνον ἐὰν τὸ πέτρωμα εἶναι διαμελισμένον ὑπὸ διακλάσεων, αἱ ὁποῖαι ἐσχηματίσθησαν κατὰ τὴν συστολὴν του, ὅταν ἐψύχετο, εἶναι μικτῆς κατασκευῆς ὡς ἐν Αἰγίνῃ τὰ κοιλώματα τοῦ ἀνδρείτου. Εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν τὰ κοιλώματα εἶναι καρστικά, ἐφ' ὅσον εἶναι φανερόν καὶ τὸ ἔργον τῆς διαβρώσεως.

Ὅταν τὸ κοίλωμα ἔχει σχηματισθῇ μόνον ἐκ διανοίξεως διακλάσεων τοῦ πετρώματος, αἱ ἀνωτέρω στρώσεις τῶν τοιχωμάτων εἶναι σύμφωνοι πάντοτε. Ὅταν διὰ τὸ κοίλωμα ὅμως ἔχει χρησιμοποιηθῇ καὶ προὔπάρχον ρήγμα, τότε αἰσטרώσεις εἶναι ἀσύμφωνοι. Ἡ ἀσύμφωνία βεβαιοῦται ἐκ τῆς μὴ ὑπάρξεως εἰς ἀντιστοίχους θέσεις ὁμοιοπάχων στρωμάτων καὶ ἀπὸ τὴν διαφορὰν ὕψους, συνθέσεως καὶ ἄλλων χαρακτήρων τῶν πετρωμάτων εἰς ἀντιστοίχους στρώσεις. Τὸ τελευταῖον εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν εἶναι πολλὰκις διακριτὸν καὶ ἐκτὸς τοῦ κοιλώματος εἰς ἀνάλογον θέσιν ἐπὶ τῆς τοπογραφικῆς ἐπιφανείας.

Ὅταν τὰ κοιλώματα ἔχουν σχηματισθῇ ἐκ διαβρώσεως χημικῆς ἢ μηχανικῆς ἐνδιαμέσων εὐδιαβρωτοτέρων στρωμάτων, τότε ταῦτα παρουσιάζουν θαλάμους χαμηλοῦς, μεγάλης ἐκτάσεως ἢ καὶ μὲ ὀρόφους ἀκόμη. Ὅταν ἔχουν σχηματισθῇ ἐκ διανοίξεως διακλάσεων μόνον, τότε παρουσιάζουν πολλοὺς μικροὺς διαδρόμους, στενοὺς καὶ μὲ ὑψηλὴν ὀροφὴν. (Νόμος E. A. Martel (4).

Εἰς τὰ διὰ διαβρωτικῆς ἐνεργείας τοῦ ὕδατος κοιλώματα διακρίνομεν : α') Κοιλώματα διὰ μεγάλων μαζῶν ὕδατος διανοιγέντα, ὅταν τὸ κυριαρχοῦν βάθος εἶναι τὸ κατακόρυφον (ἄβυσσοι, φυσικὰ φρέατα). καὶ β') κοιλώματα διὰ μικρῶν μαζῶν ὕδατος, ὅταν τὸ κυριαρχοῦν βάθος εἶναι τὸ ὀριζόντιον (σπήλαια).

Τὰ κοιλώματα ταῦτα γενικῶς παρουσιάζουν ποικιλίας, ἀναλόγως τῆς συνεχοῦς ἢ περιοδικῆς ροῆς, τοῦ ὑλικοῦ τῶν πετρωμάτων καὶ τοῦ εἴδους τῆς διαβρώσεως.

Ὁ κατὰ βαθμίδας εἰς σχῆμα ὠοειδῶν φιαλῶν σχηματισμὸς ἀβύσσων ὀφείλεται εἰς διάβρωσιν ἀνομοιογενῶν στρωμάτων ὑπὸ μεγάλων μαζῶν ὕδατος, μετ' ἀποκομίσεων ἐνδιαμέσων στρωμάτων. Ἡ ἀρχὴ τῶν ἀβύσσων τούτων πάντοτε εἶναι μία διάκλασις, διὰ τῆς ὁποίας τὸ ὕδωρ εἰσχωρεῖ καὶ ἀναζητεῖ ἄλλην διὰ τῶν εὐδιαβρωτέρων ὑλικῶν, μετὰ τὴν εὐρεσιν τῆς ὁποίας εἰσδύει βαθύτερον, ἀποκομίζον καὶ τὰ εὐδιάβρωτα ὑλικά.

Φυσικοὶ ὀχετοὶ σχηματίζονται, ὅταν τὸ κατώτατον μέρος φυσικοῦ φρέατος φθάσει ἐπιφανειακῇ διάβρωσις ἢ ρήγμα.

Πολὺ σπανίως εὐρίσκομεν συγκοινωνίαν ἀπ' εὐθείας κατακορύφων κοιλωμάτων μὲ ὀριζόντια τοιαῦτα, παρὰ τὴν κοινὴν περὶ τούτου γνώμην. Τοῦτο συμβαίνει ἀφ' ἐνὸς μὲν, διότι διαφόρως σχηματίζονται τὰ δύο ἀνωτέρω εἶδη τῶν κοιλωμάτων καὶ οἱ διαφοροὶ ὅροι οὗτοι εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν περιοχὴν, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εὐρίσκωνται συγχρόνως ἀφ' ἐτέρου δέ, διότι τὰ κατακορύφου κυριαρχοῦντος βάθους κοιλώματα, ἐπειδὴ σχηματίζονται διὰ μεγάλων μαζῶν ὕδατος, φράσσονται συνήθως ἀπὸ τὰ ὑλικά, τὰ ὁποῖα αἱ μάζαι τοῦ ὕδατος παρασύρουν καὶ φέρουν ἐντὸς αὐτῶν (3).

4) *Ἡ ἡλικία.* Φυσικῶς τὰ κοιλώματα ὀφείλουν νὰ εἶναι τόσον παλαιότερα, ὅσον μεγαλύτερα εἶναι· τοῦτο ὅμως ἰσχύει μόνον δι' ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔχουν ὁμοιόμορφον κατασκευὴν καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ἀκριβῶς ὁρους ἔχουν εὐρεθῇ. Ἐπειδὴ ἡ ἀνωτέρω σύμπτωσις σπανίως παρουσιάζεται κρίνομεν περὶ τῆς ἡλικίας τῶν κοιλωμάτων στρωματογραφικῶς ἢ ἄλλως. Ἡ ἡλικία ἐνὸς κοιλώματος εἶναι μικροτέρα τοῦ πετρώματος ἐν τῷ ὁποίῳ ὑπάρχει.

Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι ποτὲ τῶν ἀμέσως νεωτέρων ἐποχῶν τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ πετρώματος τοῦ, ὅταν ἄνωθεν αὐτοῦ μὲ ὁμοιόμορφον στρώσιν εἶναι ἀποτεθειμένοι αὐτῶν τῶν ἐποχῶν θαλάσσιοι σχηματισμοί. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν, τὴν πιθανὴν ἐποχὴν τῆς ἀρχῆς τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ κοιλώματος δίδουν οἱ μετὰ τοὺς ἀνωτέρω σχηματισμοὺς πρῶτοι νεώτεροι σχηματισμοὶ ξηρᾶς.

Τὰ κοιλώματα, τὰ προερχόμενα ἐκ τεκτονικῶν ρηγμάτων συνήθως φέρουν ὡς ἀρχικὴν τὴν ἐποχὴν τοῦ τελευταίου διατροφισμοῦ τῶν πετρωμάτων. Αὕτη προσδιορίζεται διὰ παρατηρήσεως τοῦ ἐπικαθημένου τοῦ ρήγματος χερσαίου συνεχοῦς στρώματος, ἂν ὑπάρχῃ, ἐν ἑλλείψει δὲ αὐτοῦ, ὡς καὶ τῶν ἄλλων ἀνωτέρω στοιχείων διὰ τὰ ἄλλα κοιλώματα, δι' ἐξετάσεως τῆς τοπολογίας.

Παλαιὰν τοπογραφίαν δείχνουν τὰ φυσικὰ φρέατα ἢ οἱ ὀχετοί, ὅταν αἱ εἰσοδοὶ τῶν εἶναι εἰς λίαν ὑψηλὰ ἐπίπεδα, πλησίον κορυφῶν, Ἡ ἡλικία αὐτῶν εἶναι ὁμοία τότε μὲ τὴν ἡλικίαν τῆς παλαιᾶς αὐτῆς τοπογραφίας. Ταύτην ἀνακαλύπτομεν ἐκ τῶν βαθμίδων τῆς θαλάσσης καὶ τῶν εἰς βαθμίδας ἀποθέσεων τῶν ποταμῶν.

Ειδική περίπτωση είναι, όταν μεγάλοι ποσότητες χιόνος τηκομένης κατά το θέρος καταπίνεται υπό των κοιλωμάτων. Τότε είναι δυνατόν να σχηματισθούν μεγάλα κοιλώματα και εις ύψηλα μέρη ακόμη με την σημερινήν τοπογραφίαν.

Η ηλικία τοπογραφικού κενού παρὰ την έκβολήν κοιλώματος, όταν ή κλίσις των άξόνων του κοιλώματος είναι προς αυτό, κατά μεγάλην πιθανότητα είναι μεγαλειτέρα, άν όχι σχεδόν ή αύτή με την ηλικίαν σχηματισμού του κοιλώματος, έκτός άν το τοπογραφικόν κενόν είναι παλαιά καρστική μορφή, ότε είναι δυνατόν να είναι όμοία.

Διά την έπιβεβαίωσιν τέλος πάντων των άνωτέρω έξετάζομεν τους

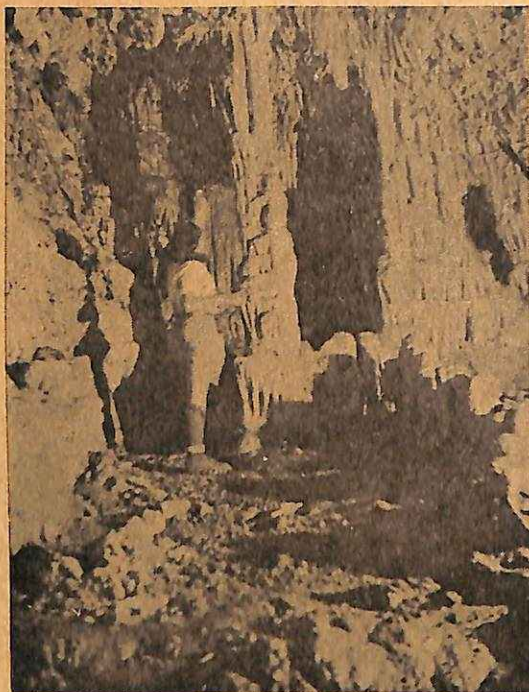
δρους, οί όποιοι έκυριάρχουν την έποχήν, κατά την όποιαν νομίζομεν ότι κοιλώματι έσχηματίσθη (κλίσις της περιοχής, ύδατα και κλίμα έξεταζόμενον έκ της πετρολογικής ή βιολογικής όψεως των στρωμάτων) και διά τούτων τροποποιούμεν άν παρασχη ανάγκη τά προηγούμενα συμπεράσματά μας.

5) *Τό στάδιον εξέλιξεώς του.* Πάντα τά κοιλώματα δέν εύρίσκονται εις την αύτήν κατάστασιν ούτε όλης της γής, ούτε και του αύτου στρώματος επί ενός τόπου άκόμε. Τά κοιλώματα λοιπόν όμοιάζουν με όργανισμούς, οί όποιοι γεννώνται, και παρακμάζουν ή νεκρούνται, αναλόγως των συνθηκών, αί όποίαι παρουσιάζονται εις αυτά. Τάς διαφόρους καταστάσεις των κοιλωμάτων όνομάζομεν στάδια. Τά στάδια σχηματισμού και νεό-

ητος χαρακτηρίζει άφθονία ύδάτων και άπουσία γενικών άποθεμάτων. Αί μεγαλύτεραι κοιλότητες κατ' αύτά εύρίσκονται εις τάς χαμηλότερας στάθμας (3) και έλλείπει προσανατολισμός των κοιλοτήτων τόσον περισσότερο, όσον προς τό στάδιον σχηματισμού πλησιάζουν.

Τό στάδιον της ώριμότητος χαρακτηρίζει έλάττωσις των ύδάτων έντός των κοιλωμάτων μέχρι σταγυνορροής, ύπαρξις άποθεμάτων σαθρών και όρυκτής ύλης επί της όροφής, του δαπέδου και των τοιχωμάτων, σχηματισμός στύλων και διαίρεσις των θαλάμων δι' αύτών. Αί μεγαλύτεραι κοιλότητες εις αύτό, εύρίσκονται εις τάς άνωτέρας στάθμας. (3)

Τό στάδιον της άποσυνθέσεως είναι μοιραϊόν μετά τό στάδιον της παρακμής και νεκρώσεως και ή πληροϋται τό κοιλώμα υπό διαφόρων

Κοιλώμα διά μικρών μαζών ύδατος διανοιγέν σπήλαιο Μυλοποτάμου έν Κυθήροις.

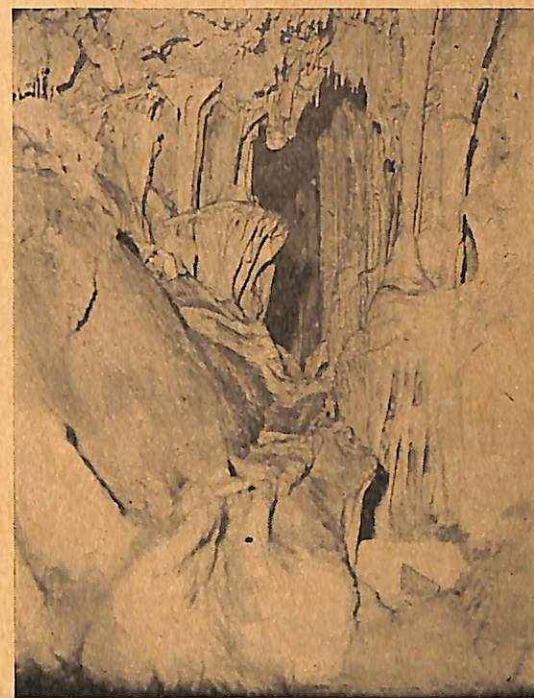
ύλικων όλίγον κατ' όλίγον ή διανοίγεται εις την θέσιν του κοιλός. Τά στάδια παρακμής και νεκρώσεως χαρακτηρίζουν ή τελεία εξήρασις ή τουλάχιστον κατά μακράς περιόδους και ό ζωηρός σχηματισμός σαθροϋ ύλικου τόσον περισσότερο, όσον προς τό στάδιον της νεκρώσεως πλησιάζει.

Πλεισταί κοιλάδες επί άσβεστολιθικών τόπων είναι παλαιά σπήλαια διανοιγέντα έκ καταρρεύσεως της όροφής των' τά δέ ύπολείμματα παλαιών γεφυρών φυσικών μαρτυροϋν τοϋτο, ως και αί βαθείαι κοιται των canyon σήμερα (βλέπε χαράδραν Γκούρας μεταξύ Μονής Κλειστών και σπηλαίου Πανός).

6) *Ο τρόπος διαδοχής των σταδίων εξέλιξεως των κοιλωμάτων και τό μέλλον των.* Τά άνωτέρω στάδια δέν άποτελοϋν καθωρισμένην σειράν, την όποιαν πάντα τά κοιλώματα όφείλουν να διέλθουν' ούτε έπίσης όλους τους χαρακτηρας ενός, άνωτέρω περιγραφέντος σταδίου παρουσιάζουν κοιλώματα, όταν διέρχωνται ένα έξ αύτών. Μόνον ό χαρακτήρ του ύδατος, ό όποιος διδει την ιδέα της ζωής εις τά κοιλώματα, είναι πάντοτε σαφής. Έπειδή πλεισταί αίτίαι όμως ήμποροϋν να μεταβάλλουν τον τρόπον της ροής αύτου, διά τοϋτο μερικά στάδια έκ των άνωτέρω συντομεύονται, άλλα προεκτείνονται και άλλα δέν παρουσιάζονται ή στιγμιαίως μόνον.

Απαρατήτως διά να διατηρηθή τό στάδιον σχηματισμού ενός κοιλώματος όφείλει έκτός της ύπάρξεως ύδατος άποροφωμένου υπό του έδάφους και σχισμών να είναι τά πετρώματα, εις τά όποία τό κοιλώμα γίνεται άνω στάθμη μεγάλης μάζης ύδατος, ή τουλάχιστον άνευ έλευθέρας συγκοινωνίας μετά τιαύτης. Τοϋτο είναι αναγκαϊόν διότι εις την άντίθετον περίπτωση ένεκα άντιθέτου ροής έξουδετεροϋται ή δρώσα διαβρωτική έέργεια του ύδατος έντός των κοιλωμάτων.

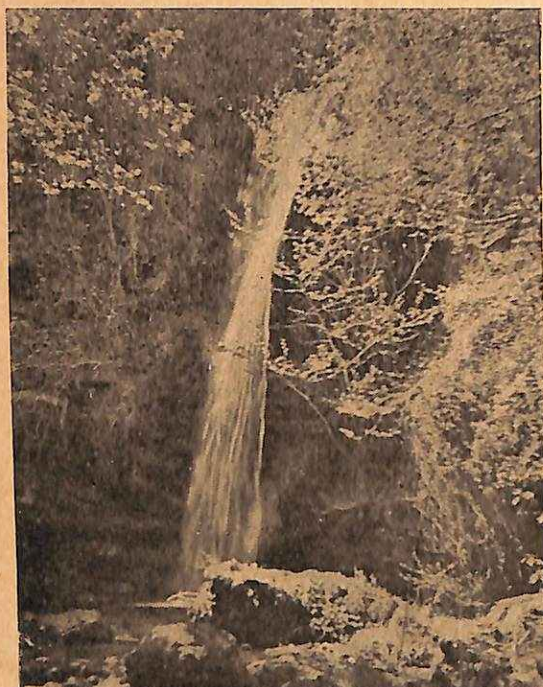
Τό στάδιον σχηματισμού λοιπόν έπέρχεται είτε δι' ύψώσεως των πετρωμάτων άνωθεν της έπιφανείας της θαλάσσης, είτε εάν είναι ήδη ύψωμένα διά σχηματισμού σχισμών ή ρήγματος και έλεύσεως ύδατος καταλλήλου προς άπορρόφησιν εις την περιοχήν του κοιλώματος δι' οί ουδήποτε μέσου (κυρίως βροχής).

Σταλακτίται και σταλαγμίται εις σπήλαιο Μυλοποτάμου έν Κυθήροις, ροή βραδεία μάλλον.

Τὸ στάδιον τῆς νεότητος κατόπιν φέρει ἢ συνεχῆς διέλευσις ὑδάτων, τῆς ὀριμότητος ἢ ἐλάττωσις αὐτῶν καὶ τῆς νεκρώσεως ἢ παύσις. Τὸ στάδιον τῆς ἀποσυνθέσεως ἐπιταχύνουν αἱ τεκτονικαὶ κινήσεις (πτύχωσις, ἐπικλυσίς), αἱ ἐπιβαρύνσεις τῶν ἄνωθεν στρωμάτων τῆς ὀροφῆς καὶ ἡ ἐπιφανειακὴ διάβρωσις.

Ποικίλα εἶναι τὰ αἷτια τῆς μεταβολῆς τῆς ὑδατοδιελεύσεως καὶ τῆς ἀλλαγῆς φυσικὰ σταδίου εἰς τὰ κοιλώματα. Τὰ κυριώτερα εἶναι αἱ ἀποφράξεις ὀχετῶν, ἡ μεταβολὴ κλίματος, καὶ ἡ ἀλλαγὴ διευθύνσεως ροῆς ὑδάτων λόγω μορφολογικῶν μεταβολῶν (ἀποψιλώσεις, πτώσεις βράχων, ἀλλαγαὶ κοιτῶν κλπ.) ἡ τεκτονικῶν τοιούτων.

Ψευδοπηγὴ παρὰ τὸ χωρίον Μυλοπόταμον ἐν Κυθήροις· τὸ Κεφαλάρειον Φόντα.

σιν τροφίμων, δι' ὀρισμένους ζυμώσεις τυρῶν εἰδικῶν κλπ. διὰ διατήρησιν χιόνος εἰς ὑψηλὰς περιοχὰς διὰ τὴν θερινὴν ὑδρευσιν κλπ. κλπ.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς ἀνωτέρω σημασίας ὑπάρχει καὶ σπουδαιότερα, ἕνεκα τῆς δι' αὐτῶν ροῆς ὑδάτων. Τὰ ὕδατα, ὅταν ρέουν εἶναι γνωστὸν ὅτι παρασύρουν ὅ,τι εὗρουν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας. Εἰς τοὺς μὲ διακλάσεις λοιπὸν τόπους, ὅπου τὰ περισσότερα κοιλώματα παρουσιάζονται, τὰ ὕδατα διεισδύουν ἂν δὲν ὑπάρχῃ στρώμα κατάλληλον λεπτόκοκκον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς περιοχῆς. Εἰς τοὺς τόπους αὐτούς, ἐπειδὴ ἐλαχίστη ξηροφυτεία ἢ δασικὴ βλάστησις λίαν ἀραιὰ καὶ δυσκόλως ἀξανομένη ἡμπορεῖ νὰ ἀνθέξῃ ἐπὶ τῶν ἀπεξηραμένων ἐπιφανειῶν τῶν, δὲν γίνεται διήθησις καλὴ. Εἰσέρχονται λοιπὸν τὰ ὕδατα ἐντὸς τῶν ὑπογείων κοιλωμάτων

Ποῖος ἢ ποῖοι ἐξ ὧν ἰσχύουν δι' ἓνα ἐξεταζόμενον κοίλωμα, εὐρίσκεται ἐκ τῆς καθόλου ἐξετάσεως τῆς περιοχῆς.

Περιοχὴν κοιλώματος καλοῦμεν πᾶσαν τὴν τοπογραφικὴν ἐπιφάνειαν ἐκείνην, ἀπὸ τῆς ὁποίας τὸ κοίλωμα δέχεται τὰ ὕδατά του μετ' ἐκείνης, εἰς τὴν ὁποίαν στέλλει αὐτά.

Γενικῶς τὸσον μεγαλυτέρας πιθανότητος κανονικωτέρας ἐξελιξεως παρουσιάζει ἓνα κοίλωμα, ὅσον μεγαλυτέρα εἶναι ἡ λεκάνη συλλογῆς τῶν ὑδάτων του. Τόσον γρηγορώτερα τὰ τελευταῖα στάδια πλησιάζει, ὅσον τὸ κοίλωμα εἶναι πλησιέστερον πρὸς τὴν τοπογραφικὴν ἐπιφάνειαν.

7) **Ἡ σημασία τῶν.** Πλεῖστα ὑπόγεια κοιλώματα λόγω τῆς σταθερᾶς θερμοκρασίας τῶν χρησιμοποιοῦνται διὰ διατήρη-

καὶ ἐξέρχονται εἰς τὰς ψευδοπηγάς, κεφαλάρια, ὡς ἀπερροφήθησαν οὐχὶ σπανίως καὶ μὲ καλλιέργειας σαπροφύτων κλπ. ληφθείσας ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας ἢ κατὰ τὴν διάβασιν αὐτῶν διὰ τῶν κοιλωμάτων καὶ ἀναπτυχθείσας ἐντὸς αὐτῶν. Εἰς τὰς ἐκβολὰς τῶν ὑδάτων τῶν τοιούτων τόπων αἱ ὀρμητικαὶ ψευδοπηγαί, αἱ ὁποῖαι ὑφίστανται πλείστας διακυμάνσεις (θερμοκρασίας, ποιότητος καὶ ποσότητος ὕδατος κλπ.), γίνονται τότε ἐστὶ μολύνσεως συνεχοῦς. Ἐπειδὴ συνήθως καὶ συνικτισμοὶ εὐρίσκονται παρὰ τὰς ἐκβολὰς αὐτάς, φανερόν εἶναι τὴν κίνδυνος ὑφίσταται, ὅταν οἱ ἐν τοῖς συνικτισμοῖς ἀπορρίπτουν καὶ ἄχρηστα πράγματα, πτώματα κλπ. εἰς τὰ τυχόν κοιλώματα τῆς περιοχῆς, νομίζοντες ἐν τῇ ἀμαθείᾳ τῶν ὅτι θὰ πληρώσουν αὐτά.

Τοῦτο καλῶς ἐννοήσασαι μερικαὶ κυβερνήσεις, ἐψήφησαν εἰδικοὺς νόμους διὰ τὴν προστασίαν τῶν τοιούτων τόπων, διαφωτίσασαι συνάμα τοὺς κατοίκους κατὰ τὰς στατιστικὰς πράγματι ἐν Γαλλίᾳ ὡς ἀναφέρει ὁ Martel ἡλαττώθησαν ἐπαίσθητῶς τὰ νοσήματα τύφου κλπ. λοιμωδῶν νόσων εἰς τοὺς τόπους αὐτοὺς ἐκτοτε.

Ἐκτὸς καὶ τῆς ἀνωτέρω σημασίας ἰδιαιτέρως εἰς τὴν Ἑλλάδα μᾶς ἐνδιαφέρουν τὰ ὑπόγεια κοιλώματα καὶ ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως. Ταῦτα εὐρίσκονται εἰς ἀβεστολιθικοὺς τόπους. Ἐπειδὴ ἡ ἐπιφανειακὴ ροὴ τῶν ὑδάτων εἰς αὐτοὺς εἶναι πολὺ περιορισμένη, τὰ ὕδατα τῶν βροχῶν ρέουν καὶ χύνονται εἰς τὴν θάλασσαν μόνον διὰ τῶν ὑπογείων κοιλωμάτων, ὡς ἐν Πελοποννήσῳ. Ἡ ἔμφραξις λοιπὸν τῶν ὑπογείων τούτων κοιλωμάτων συνεπάγει τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἐλῶν, ὡς εἰς τὴν Φενεὸν, Βοιωτίαν κλπ. ποὺ ἐπιβάλλει ἐπιφανειακὰ ἐξυγιαντικὰ μέτρα κατόπιν.

Εὐχρὴς ἔργον λοιπὸν εἶναι κατόπιν τούτων, νὰ ἐρευνηθοῦν καὶ ἐν Ἑλλάδι οἱ τόποι οὗτοι καὶ νὰ ἐπιτευχθῇ τακτοποίησις ἀνάλογος πρὸς ἄλλα Εὐρωπαϊκὰ κράτη τοῦ ζητήματος δι' ὀρισμένων ἀναδασώσεων, ὥστε νὰ γίνεταί μερικὴ διήθησις τῶν ὑδάτων καὶ νὰ ἀυξηθῇ ὁ συντελεστής ἀπορροφῆσεως διὰ νὰ δημιουργηθοῦν κοιλώματα ἀποχετευτικὰ καὶ δι' ἀπαγορεύσεως τῆς βοσκῆς καὶ ἀπορρίψεως ἀχρήστων ὑλῶν καὶ πτωμάτων εἰς τὰς λεκάνας συλλογῆς τῶν ποσίων ὑδάτων, διὰ νὰ μὴ μολύνωνται τὰ ὕδατα τῶν Κεφαλαρίων. Οὕτω θὰ λείψουν καὶ ἐδῶ αἱ τόσον διαδεδομέναι εἰς τὰ χωρία καὶ τὰς πόλεις μολύνσεις ἐκ τοῦ ὕδατος, τὸ ὁποῖον ἀδιακρίτως πίνεται, ὅταν ρεῖ ὀρμητικὸν ἀπὸ αὐτά, ἕνεκα μὴ ἐπιγνώσεως τῶν κινδύνων ἢ κακῶς ἐννοουμένης τόλμης.

Ὁ Ἕλλην. Ὀρειβατικὸς Σύνδεσμος διὰ τῆς μελέτης τῶν ὑπογείων κοιλωμάτων κάμνει ἤδη τὸ πρῶτον βῆμα.

(Φωτογ. συγγραφῆς)

* Περὶ αὐτῶν βλέπε ἐκτενῶς εἰς Γεωτεκτονικὴν I. Πετροχείλου σελ. 37.

1) Ὁρισμὸς ἐγκυκλοπαιδικῶν λεξικῶν.

2) E. de Martonne Geographie Physique Vol II Paris.

3) E. A. Martel Nouveau Traité des eaux souterraines Paris.

4) E. Hang Traité de Geologie Vol. I Les phénomènes Geol. Paris.

5) Imbeaux Essais d'Hydrogeologie Paris.

6) Fournier, Martel.

Ο ΕΦΤΑΣΤΟΜΟΣ ΤΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ

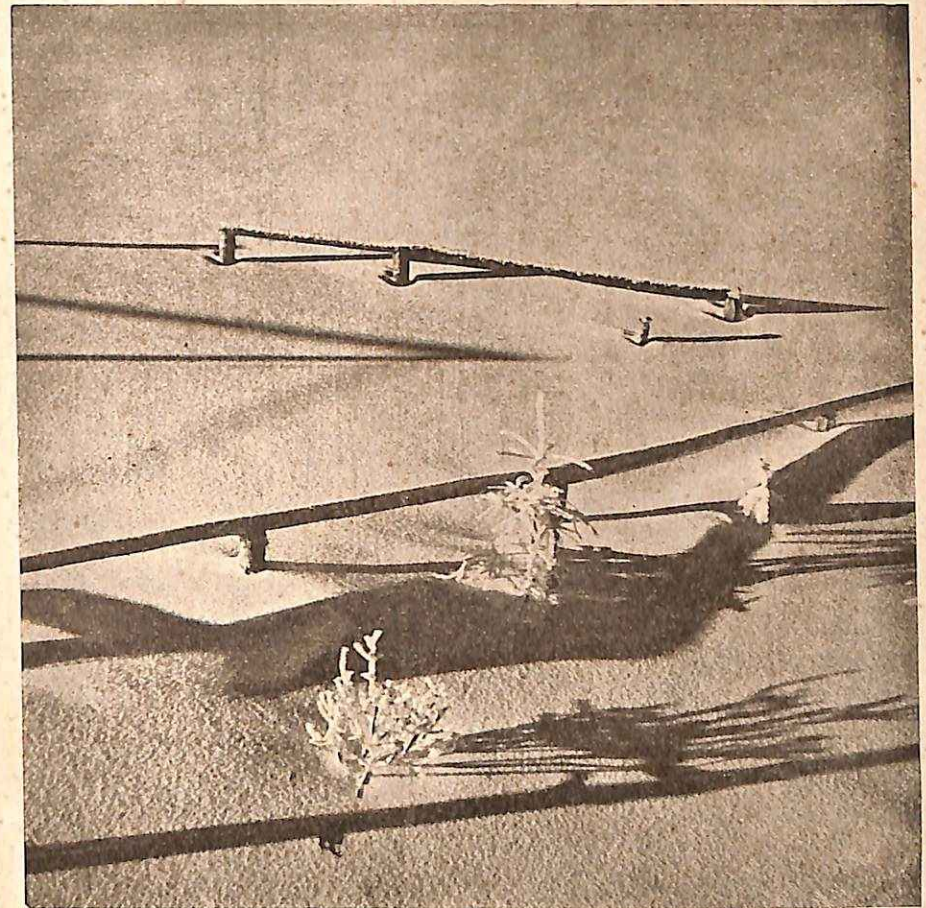
Τοῦ κ. ΦΟΙΒΟΥ ΔΕΛΦΗ

Ὁ Παρνασσὸς εἶναι ἀπὸ τὰ ωραιότερα βουνὰ τῆς Ἑλλάδος, μεγάλωρεπο καὶ περήφανο βουνὸ ποὺ εἴτανε ἄλλοτε τὸ ἐνδιαίτημα τῶν Μουσῶν καὶ τοῦ Πάνα. Εἴτανε ἐπίσης τὸ ἀγαπημένο βουνὸ τοῦ Ἀπόλλωνα καὶ τοῦ Βάκχου. Ἐδῶ τοποθέτησαν οἱ ἀρχαῖοι τὸ κέντρο, τῆς γῆς τὸ «ὄφάλι» ποὺ διάφορα σημάδια τὸ προείπανε, τὸ ἀντάμωμα τῶν δυὸ ἀητῶν στὴν πιὸ ψηλὴ κορφή του ποὺ τοὺς ἀπόλυσαν ἀπὸ τὰ δυὸ ἄκρα τῆς γῆς. Εἶναι τὸ βουνὸ ποὺ τὸ ὕμνησαν καὶ τὸ τραγούδησαν ὅλοι οἱ ποιητὲς τῆς ἀρχαιότητος. Φημίζεται γιὰ τὸ ἄντρο του καὶ τὴν ὁμορφιά του, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὰ λιβάδια του, τὶς λαγκάδες του καὶ τὰ κρῦα νερά του. Σήμερα θὰ πασχίσουμε νὰ δόσουμε μιὰ ζωντανὴ περιγραφή τοῦ Ἐφτάστομου, ποὺ εἶναι τὸ πιὸ θρυλικὸ καὶ μεγαλόβαθο καρκάρι τοῦ γερο-Παρνασσοῦ, γιὰ νὰ τὸ κάνω γνωστὸ καὶ παρακινήσω κι' ἄλλους νὰ πάνε νὰ ἀπολάψουν τὴν ἄγρια ὁμορφιά του.

Ὁ Ἐφτάστομος πέφτει κατὰ τὸ δυτικὸ μέρος του Καλανιοῦ μέσα σὲ μιὰ λάκκα ποὺ συνοριάζει μὲ τὴν Ἀγόριανη καὶ ποὺ εἴτανε τὸ μοναδικὸ βοσκοτόπι τῶν Καστρίτικων κοπαδιῶν. Τώρα ἀπαγορέφτηκε γιὰτὶ ὅλο κεῖνο τὸ μέρος ἔγινε «δρυμώνας» κι' ἀπόλυσαν λάφια καὶ ζαρκάδια. Βρίσκεται μέσα σὲ μιὰ ρεμματιά ποὺ στὸ τελευταῖο καρκάρι χύνεται μέσα κι' ἓνας καταράχτης ποὺ μονάχα τὸ χειμῶνα ἔχει νερό. Εἶναι ἄγριο πολὺ τὸ μέρος καὶ δύσκολα βρίσκεις τὸν Ἐφτάστομο, ἂν πᾶς ἐκεῖ γιὰ πρώτη φορά, γιὰτὶ σὲ μπερδέβουν τὰ ὑψώματα κι' οἱ λάκκες, ἔχτος ἂν πέσεις πάνω του στὰ κουτουροῦ, καὶ τίς πιὸ πολλὰς φορές ἡ τύχη μᾶς στέκεται σίγουρη ὁδηγήτρα.

Ἄγνωστο γιὰτὶ ὀνομάστηκε ἔτσι, ἴσως ἀπὸ τὰ ἑπτὰ στόματα, ἐγὼ ὅμως μέτρησα μόνο τρία μεγάλα στόματα μοναχά. Πὶὸς ξέρεῖ ὅμως, θὰ βάλανε καὶ μερικὲς τρούπες ἀπ' τὰ πλάγια του κι' ἔτσι ἔγινε ὁ περὶεργος ἀφτὸς ἀριθμὸς ἑπτὰ. Ἐγὼ τουλάχιστο εἶδα μὲ τὰ μάτια μου τρία στόματα (χάσματα, χοάνες) ὀρθάνοιχτα ποὺ πέτρωσαν ἐκεῖ ἀπὸ χιλιάδες χρόνια σὰν λιονταρίσια κεφάλια. Τὰ τρία χάσματα ἐπικοινωνοῦνε μὲ διάφορες τρούπες τὸ ἓνα μὲ τὸ ἄλλο. Ἡ παρατήρηση γίνεται καλύτερα ἀπ' τὸ πρῶτο καὶ ἀνεβαίνει καὶ στ' ἄλλα δυὸ σιγά-σιγά ποὺ εἶναι συνέχεια τὸ ἓνα δίπλα στὸ ἄλλο καὶ στὴν ἴδια γραμμῇ. Πήγαμε ἀρχικὰ στὸ πρῶτο καρκάρι, ρίξαμε πέτρες ποὺ τίς κατάπινε βοτίζοντας κι' ἀπὸ τὸ πέσιμο καὶ τὸ θόρυβο τῆς πέτρας καταλάβαινες τὸ ἄμετρο βάθος του. Ὅλως παράδοξα βλέπει κανεὶς φυτρωμένες στὰ χεῖλια τῶν βάραθρων δροσερὲς δροσερὲς καστανιὲς ποὺ τοῦ χαρίζουν μιὰν εἰδυλικὴ ὁμορφιά μέσα στὴν μελαγχολικὴ ἐρημιά του.

Πάμε καὶ στὸ δεύτερο· ρίχνουμε πέτρες καὶ ἀφουγκραζόμαστε τὸν ἀχὸ ποὺ κάνει τὸ πέσιμό τους καὶ τὸ κατρακύλισμα μέσα στὸ ἀτέλειωτο αὐτὸ πηγάδι τῆς γῆς. Στὸ τρίτο σκαρφαλώνουμε σένα βραχάκι ποὺ ἀποτελεῖ τὸ ἐξωτερικὸ τοῦ στόμα του καὶ ρίχνουμε πάλι πέτρες γιὰ νὰ ἀκούσουμε ἂν πάνε κάτω πολὺ βαθιά.

Φωτογρ. κ. Μιχ. Δέφνερ

Ἑξίμωνιὰτικο]

Κι' ἐδῶ τὸ ἴδιο ἄσωστο βάθος πού ἡ ἀπότομη ἀγριάδα του ζαλίζει. Σὲ τοῦτο τὸ τρίτο φωλιάζουν μέσα χειμῶνα καλοκαίρι ἀγριοπερίστερα, τὰ πνέματα τῆς ἐρημιᾶς. Μόλις ρίξαμε τὸ πρῶτο λιθάρι μας, γιὰ νὰ βο-
θομετρήσουμε, ἀκοῦμε κάτι σὰν πνοὴ μέσα, σὰν ἀόρατο φτεροκόπημα ἀρχαγγελικό, καὶ σὲ λίγο ἀπορώντας, εἶδαμε τὸν ἀνάλαφρο ὕψωμό ἀπ' τὰ λεφκοπερίστερα πού ἀνέβαιναν σιγὰ-σιγὰ γιατί τὰ τράβαγε κάτω τὸ βάθος. Σκόρπισαν μιὰ χαρούμενη ὁμορφιά στὴ νεκρική του στοιχιωμένη ἀτμόσφαιρα πού μᾶς βάραινε τὰ στήθια.

Ἀλήθεια ὁ ἀνυψωμός του εἶτανε κάτι τὸ ποιητικό, χωρὶς νὰ βλέ-
πουμε στὴν ἀρχή, ἀκούγαμε μόνο τὸ ἀπαλὸ τους φτεροκόπι, σὰν τὶς ἀό-
ρατες συλφίδες ἢ δρυάδες πού ὑψώνονταν ἀπὸ τὰ βάθη τοῦ Σπήλαιου
κι' ἄθελα μοῦ ἦρθαν στὸ νοῦ οἱ συλφίδες τοῦ Μπερλιόζ. Τὰ τρία ἀφτὰ
στόματα (χάσματα, τρούπες) φαίνονται πῶς θᾶναι χοάνες ἀπὸ πανάρ-
χαιο ἠφαίστειο πού ἄλλοτε θὰ ἔδρασε ἐδῶ πάνω. Ἀφτὸ φαίνεται πιὸ πι-
θανό, γιατί δὲν ὑπάρχει ἄλλο ὅμοιο μόνο κάτι μικροκάρκαρα, μικροστό-
ματα σὰν τοῦ πηγαδιοῦ. Ἐνῶ ὁ Ἐφτάστομος θᾶχει διάμετρο ἑκατὸ μέ-
τρα τὸ κάθε του χάσμα.

Ὁ Παρνασσὸς εἶτανε ἀπὸ πανάρχαια ἐποχὴ ἠφαιστειογενής.
Ἀφτὸ δείχνει καὶ τὸ χάσμα τῆς Πυθίας μὲ τοὺς ἀτμούς. Καὶ σήμερα ἓνα
καρκάρι πού λέγεται στὴν «Τρούπα» ἢ στὴ Στροφή τῆς δημοσιᾶς, ἐκεῖ
κάθε χειμῶνα μὲ τὶς παγωνιᾶς καὶ τὰ χιόνια βγάζει ἀπὸ τὸ στόμα τῆς
ἀτμούς κι' ἀγέρα ἀπὸ μέσα πού σιεῖ τὶς γύρω μολόχες, κάτι παρόμοιο
δηλαδή σὰν τὸ μαντικὸ χάσμα τῆς Πυθίας πού ζάλιζε τὰ πρόβατα κ.λ.π.
Πολλὰ θρυλοῦνται γιὰ τὸν Ἐφτάστομο πῶς ἔχει νεράϊδες καὶ ξωτικά κι'
ἓνα σωρὸ ἄλλες ἱστορίες. Ἀπέχει ἀπ' τὸ Καλάνι μισὴ ὥρα καὶ ἀπὸ τὸ
Καστρί 3 1)2 περίπου. Δὲν φαντάζομαι νὰ εἶναι φυσικὸ χάσμα (καρ-
κάρι) οἱ τρούπες ἀφτὲς πού εἶναι κάθετες μέσα στὴ γῆ, ἀλλὰ μάλλον γε-
νήματα ἐνὸς πανάρχαιου σβυσμένου πιά ἠφαιστείου ἐδῶ πάνω στὰ ἐρη-
μικά πλάγια τοῦ βουνοῦ πού θὰ ξεσφενδόνησε κάποτε στὰ ὀλόγυρα τὴν
κατάστρεφτικὴ λάβα του. Πιστέβω λοιπὸν μάλλον πῶς πρόκειται γιὰ
χοάνες ἠφαιστείου καὶ τίποτα ἄλλο, τέτιες κάθετες σπηλιές δὲ μποροῦν
εὐκόλα νὰ ἐξηγηθοῦνε ὡς σπήλαια φυσικά σὰν τὴ Σπηλιά τοῦ Κωρύκιου.
Ὁ Ἐφτάστομος τοῦ Παρνασσοῦ ἔχει πολὺ ἐνδιαφέρον κι' ἀξίζει ὁ
Ε.Ο.Σ. νὰ τὸν γνωρίσει κάποτε καὶ τὰ μέλη του.

ΠΙΟΣ XI

Πάνε μερικές δεκαετηρίδες πού ένας άββας, όνομαζόμενος 'Αχιλλεύς Ράττι έκανε μερικές πρώτες αναβάσεις στις "Αλπεις εξαιρετικά ενδιαφέρουσες και δύσκολες. Τά ήμερολόγια διαφόρων Καταφυγίων τών "Αλπεων, περιέχουν σέ αρκετές σελίδες τήν ύπογραφή του πιστού και γενναίου όρειβάτου.

'Αργότερα ό άββας Ράττι πού ανέβαινε σέ τόσο ψηλούς βώμους για να λατρεύση τόν Θεό έγινε ό άρχηγός της Ρωμαιοκής 'Εκκλησίας και όλη ή αγνότης πού είχε άντλήση εκεί ψηλά, όλη ή αγάπη για τούς ανθρώπους έξεδηλώθη σέ τόσες δύσκολες περιστάσεις πού συνεκλόνησαν τήν ανθρωπότητα.

"Ας θρηνίσουμε λοιπόν μπροστά τό σεπτό σκήνωμα του Πάππα Πίου ΙΑ και του άββα 'Αχιλλέα Ράττι.

Π.

ΔΑΣΙΚΑΙ ΟΔΟΙ

Τό 'Υπουργείον Γεωργίας από καιρό μελετά τήν διάνοιξη ώρισμένων δασικών όδών πού θά διευκολύνουν τήν έπιστημονική έκμετάλλευση τών δασικών μας περιοχών. Οί δρόμοι αυτοί πού θά περνούν μέσα από τίς πιό αξιόλογες δασικές μας εκτάσεις έχουν ένα εξαιρετικό τουριστικό ενδιαφέρον ιδίως από απόψεως όρεινού τουρισμού, μιά πού στήν πατρίδα μας τά περισσότερο έκμεταλλεύσιμα για τή ξυλεία τους δάση είναι συνήθως όρεινά. Ένας δασικός δρόμος πού αποφασίστηκε να γίνει τελευταία στόν Παρνασσό έχει εξαιρετικά έντονο αυτόν τόν τουριστικό χαρακτήρα γιατί συνδυάζει μιά διαδρομή μέσα στή καρδιά του βουνού μαζί με τήν επίσκεψη τών μοναδικών αρχαιοτήτων τών Δελφών.

Και δέν φαίνεται πολύ μακρυνή ή έποχή όπου οί ξένοι πού έρχονται σέ μεγάλο αριθμό να κάνουν τό δελφικό τους προσκύνημα θά προβλέπουν σάν φυσικό συμπλήρωμα του προγράμματός των και μίαν ανάβασιν στόν Παρνασσό πού θά διευκολύνεται από τήν άποψη οικονομίας χρόνου προσπελάσεως με τόν καινούργιο δασικό δρόμο. Αυτό βέβαια προϋποθέτει και ένα καινούργιο Καταφύγιο πολλών θέσεων κοντά σ' εκείνο πού υπάρχει σήμερα, αλλά όσο δύσκολα και άν φαίνονται μερικά πράγματα εκβιάζονται και γίνονται μιά ώρα άρχήτερα από ώρισμένες ανάγκες. Και άν είναι κιόλας αρκετή ή έντεινομένη έγχωρία όρειβατική κίνησις του Παρνασσού για να προωθήση τήν όρειβατική όργάνωση του κλασσικού βουνού, πολύ περισσότερο θά συντελέση στόν εκβιασμό μιάς έννοικης λύσεως ή ανάγκη της παροχής στούς ξένους θερινών και χειμερινών όρειβατικών απολαύσεων σέ ένα τόσο φημισμένο βουνό έπειτα από μιά επίσκεψη στούς Δελφούς.

Π.

ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΕΙΣΑΙ ΑΝΑΒΑΣΕΙΣ

Είναι γνωστό πώς ό Ε.Ο.Σ. ανέκαθεν έφρόντισε να καταρτίζει έτσι τά μέλη του ώστε να μπορούν να εκτελούν αναβάσεις σ' όλα τά βουνά με δική τους πρωτοβουλία.

Τήν άποψί του αυτή τήν έβαλε σ' έφαρμογή άπ' τόν καιρό της Ιδρύσεώς του κι' όταν είδε πώς καρποφορεί πλούσια τήν περιέλαβε ως κανόνα στόν Κανονισμό 'Ορειβασιών στό άρθρο 18 στό όποιο όρίζεται: «Αί όρειβασίαι αι εκτελούμεναι υπό ομάδων έκ μελών του Συνδέσμου ένθαρρύνονται ιδιαιτέρως ύπ' αυτού και δέον να λαμβάνεται φροντίς έκ μέρους τών

Τμημάτων δια τήν παροχήν τών εκπτώσεων εις τας συγκοινωνίας ως και πάσης δυνατής ευκολίας. Αι ομάδες αύται διέπονται ώσαύτως υπό τών Κανονισμών του Ε.Ο.Σ. ύποχρεούμεναι ιδιαιτέρως εις τήν ύποβολήν πρὸς τό Δ. Συμβούλιον του Τμήματος εις τό όποιον άνήκουν, περιγραφής και άπολογισμού της ύπ' αύτών εκτελεσθείσης όρειβασίας».

Και σήμερα, ύστερ' από έντεκα χρόνων βίο, πρέπει να καταλογισθῇ στό ένεργητικό του Ε.Ο.Σ. τό ότι κάθε Κυριακή άπόπολα μέλη του άνεβαίνουν τά ελληνικά βουνά κατά ομάδες με δικά τους προγράμματα και δρομολόγια.

Τό Τμήμα 'Αθηνών αποφάσισε να καταχωρεί στό «Βουνό» κάθε μήνα με τίτλο «Πραγματοποιηθείσαι 'Ανοβάσεις» τίς αναβάσεις πού πραγματοποιούν τά μέλη του, για να κάνει έτσι ένα είδος άπολογισμού της κινήσεως των και ύπενθυμίζει εις αυτά τήν δευτέραν παράγραφον του ως άνω 18 άρθρου του Κανονισμού 'Ορειβασιών.

Χ. Ι. Κ.

ΖΑΣΤΑΝΟ

Με τόν τύπο αυτόν ό κ. Ι. Σαρρής στό προηγούμενο «Βουνό» ανέγραψε πέντε τοπωνύμια. "Ας μου επιτρέψει να ύποδείξω ακόμη δυό άλλα, σύνθετα.

Στόν Παρνασσό κοντά στό Σέσι υπάρχουν δυό τοπωνύμια: τό ένα Κεδροζάστανο τό άλλο Κλειστοζάστανο.

Τά τοπωνύμια αυτά τά σημειώνει κι' ό Χελδράιχ (Χλωρίς Παρνασσού, περιοδ. «Παρνασσός» τομ. ΙΓ' σελ. 183) ό όποιος άντί Σές ή Σέσι γράφει Ζές.

Χ. Ι. Κ.

Θ. ΚΟΝΤΕΡΗ: ΟΔΗΓΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΟΙΩΤΙΑΝ 'Αθήναι 1939

Είναι ό τέταρτος κατά σειρά ταξιδιωτικός οδηγός πού εκδίδει ό ακούραστος στος φυσιολάτρης καθηγητής κ. Θ. Κόντερης. Χωρίς πρὸς χωρίο έρευνάται όλόκληρη ή Βοιωτία και τά πλούσια προϊόντας της, οί αρχαιοτήτες της, τά μοναστήρια της, τά ποτάμια της, τά βουνά της και πρὸ παντός τά συγκοινωνιακά της μέσα πού εκτίθενται λεπτομερέστατα και κατά τρόπο πού έξυπηρετούν θαυμάσια όποιον θέλει να τήν έπισκεφθῇ.

Ό 'Οδηγός αυτός του κ. Κόντερη περιλαμβάνει και τούτην τήν καινοτομία: αναβάσεις βουνών με δρομολόγια, αποστάσεις, ύψη κι' όνομασίες κορυφών κλπ.

Τά βουνά Πατέρας (σ. 21), Κιθαιρών (σ. 23) 'Ελικών (σ. 49), Παρνασσός (σ. 84) εξέτάζονται από κάθε άποψι, με λίγα λόγια βέβαια, με πάντως άρκετά για να προκαλούν τήν προσοχή του άναγνώστου και να ικανοποιούν τόν έπισκέπτη.

Τό τελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου «'Αναγκαίαι ύποδείξεις» (σ. 110) προξενεί όχι μόνον έντύπωσι αλλά και λύπη στόν άναγνώστη. Νομίζω όμως πώς τά καταγεγόμενα είναι έργα άνεξάρτητων ομάδων, πού δέν άνήκουν σέ εκδρομικά Σωματεία. Γι' αυτό θάπρεπε να βρεθῇ ένας τρόπος, δια του σχολείου ίσως, να διαπαιδαγωγήθουν οί άνεξάρτητοι εκδρομείς για να λείψουν σιγά-σιγά οί ασχήμιες πού ό κ. Κόντερης καταγγέλλει.

Τό βιβλίο του ό κ. Κόντερης, από 115 σελίδες, τό διαθέτει εύγενώς προσφερθείς, δια τά μέλη του Ε.Ο.Σ. άντί 50 δρχ. με δρχ. 40.

Χ. Ι. Κ.

ΤΑΚΗ ΛΑΠΠΑ: Ο ΛΕΩΝ ΤΗΣ ΧΑΙΡΩΝΕΙΑΣ, 'Αθήνα 1939.

Είκοσι-όκτώ πυκνωτυπωμένες σελίδες αφιέρωσε ό συγγραφέας για να μās πληροφορήσει λεπτομερειακά τήν ανακάλυψη και τήν άναστήλωσι του περίφημου στύτου μνημείου πούναι «'Ανάμνηση μιάς ήρωϊκής ήττας πού πιό δοξασμένης από μιά νίκη», ήττας τών Βοιωτών άπ' τόν Φίλιππο στά 338 π. Χ. 'Αραδιάζει βέβαια πάρα-πολλές λεπτομέρειες με κατορθώνει έτσι να κάνει ν' άγανακτήσει ό άναγνώστης για τίς ταιλαιπωρίες του Βοιωτικού μνημείου—ταλαιπωρίες πού οφείλονται στά τότε ελληνικά πράγματα. Οί χολιασμένες, έντυπωσιακά, κρίσεις του για τήν άναστήλωσι είναι κατά τήν γνώμη μου, καλοβαλμένες: πιστή άπεικόνισι πολύχρονης ελληνικής άφροντισιάς γκρίνιας κλπ.

Πολύ ενδιαφέρουσα είναι ή άνασκευή του θρύλου πώς ό Δυσσέας 'Αντρούτσος άνατίναξε τό λιοντάρι για να βρει στήν κοιλιά του θησαυρό. Κι' έχει άπόλυτα δικιο όταν λέει ότι «Ότι κι' άν ήταν ό 'Αντρούτσος, κι' ότι κι' άν έκανε, δείγματα τρέλας δέν μās άφησε!...». 'Η άνατίναξη του λέοντα είναι μιά ρετινιά κι' αυτή άπ' τίς πολλές πού κολλήσανε του 'Αντρούτσου. Συγχάριω όλόκαρδα τόν Λάππα πούσθησε αυτή τήν ρετινιά άπ' τήν τελειότερη, κατά τήν γνώμη μου, μορφή της νεοελληνικής Ιστορίας. Κι' ακόμα κάτι, για δεύτερη φορά: ό Λάππας γράφει ώραϊα, με ύφος καλοδουλεμένο—πρέπει να γράφει γιατί αξίζει να διαβάζεται.

Χ. Ι. Κ.

Κ. ΨΥΧΟΓΙΟΥ : ΣΠΑΡΤΗ, ΜΙΣΤΡΑΣ,
ΛΑΚΩΝΙΑ (Ώδηγός), Αθήνα 1939.

Με γλώσσα απλή ο κ. Ψυχογιός έγραψε σ' 115 σελίδες για την Σπάρτη, τον Μιστρά την Λακωνία. "Επειτ' από μια αξιόλογη επίσκοπη των «Ταξειδικών Ώδηγών» απ' την 2η χιλιετηρίδα π.χ. ως σήμερα μάς δίνει μια «Σύντομη Ιστορία της Λακωνίας» με τα πιο ενδιαφέροντα ιστορικά γεγονότα. Με την σειρά του ακολουθεί ή περιγραφή του Μιστρά, περιγραφή λεπτομερέστατη σε κτίρια κάθε λογής τείχια έρείπια κλπ. Παρατηρήσεις για την τεχνική των κτιρίων εκκλησιών και πρό παντός της Μητροπόλεως κατατοπίζουν τον αναγνώστη και σ' αυτό το πεδίο: επίσης ήτανε ώρα ή έμπνευσί του να παραθέσει κάμποσα λαοδημοτικά στοιχεία κι' έπιγραφές.

Κεφάλαιο ιδιαίτερο του βιβλίου είναι «Το Μουσείο Σπάρτης» με κατάλογο των περιλαμβανομένων σ' αυτό. Το Κάστρο, ή Παντάνασσα, ή Περιβλεπτος περιγράφονται επιτήδεια για κάθε έπισκεπτή τους.

Με τις «Αρχαιότητες Λακωνίας» της Χρυσάφας, της Γκοριτσάς, του Γερακιού, της Μονεμβάσιος, του Γύθειου τελειώνει ο κ. Ψυχογιός τον όδηγό του, συνιστώντας «σε όλους να έπισκεφθούν τη Λακωνία... με την πλούσια Ιστορία, τα άθανάτα μνημεία...»

Το βιβλίο που έκτος από σχέδια και εικόνες περιέχει και δύο χάρτες απ' τους οποίους ο δεύτερος είναι τοπογραφικός του Μιστρά, βρίσκω πως είναι πολύ έξυπνo και για όποιον θέλει να μάθει κάτι ή να έπισκεφθεί την δοξαμένη αυτήν ελληνική γωνιά!

Σημειώνω ότι ο συγγραφέας είχε την εύγενή καλωσύνη αντί για 75 δραχμές να το παραχωρήσει για τα μέλη του Ε.Ο.Σ. με δραχ. 50.

Χ. Ι. Κ.

ΞΕΦΥΛΛΙΖΟΝΤΑΣ

Το περιοδικόν Les Alpes δημοσιεύει την έκθεση του τέως Όμοσπονδιακού συμβούλου της Έλβετίας και προέδρου της Όμοσπονδιακής Έπιτροπής για την προστασία της φύσεως και για τα καθήκοντα της Έπιτροπής αυτής. Τα καθήκοντα αυτά συγκεντρώνονται στην καταπολέμηση της εξαπλώσεως των όρεινων οιοηροδρόμων που ξεπερνούν τις ανάγκες εκείνων που δεν μπορούν ν' ανέβουν πεζή τα βουνά.

—Στο τεύχος της 10 Ιανουαρίου 1939 του περιοδικού «Ηώ» ο Λαύρας σε ένα «Γράμμα απ' το Βουνό» περιγράφει το θάνατο και την κηδεία του Γκέκα, ενός χωριατόσκυλου.

—Στο ίδιο περιοδικό, τεύχος της 25 Ιανουαρίου 1939, «Μια φαιδρή νύχτα κάτω από τον θρόνο του Διός» του κ. Στούρνα.

—Το νέο τεύχος της ανοίξεως του περιοδικού «Le voyage en Grèce» που έκδιδει ο κ. Ήρ. Ίωαννίδης (Αφθονιάτης) στο Παρίσι, είναι όπως και τα προηγούμενα ένα θαύμα καλαισθησίας. Περιέχει ένδιαφέροντα άρθρα για την Ιστορία των ανασκαφών των Δελφών και την περίφημη Commission de Morée.

—Ο συνάδελφος κ. Η. Baumann δημοσιεύει στο φύλλο της 12 Φεβρουαρίου 1939 της Neue Zürcher Zeitung πολύσηλη εικονογραφημένη περιγραφή των αναβάσεων που έκαναν τα Τμήματα του Ε.Ο.Σ. τον περασμένο Ιούλιο στην Κρήτη.

—Στο «Υπαιθρο», Βουνίσια Χριστούγεννα» του κ. Δημ. Λουκόπουλου.

—Από μια προσευχή για το 1939 που δημοσιεύεται στο «Nos Montagnes» «Δώσε μου την γαλήνη των βουνών, τη γαλήνη των έρημων μοναξιών, όπου ο άνθρωπος δεν έστησε την κατοικία του, όπου ο σκύλος δεν αλύχτησε, όπου ο κόκορας δεν λάλησε».

—Μια έκκληση του W. Hellmisch για την προστασία των πετωτών κατοίκων του βουνού δημοσιεύει το «Mitteilungen des Deutschen Alpenvereins».

—Στη «Revue du Ski» ενδιαφέρον άρθρον για τους έλβετικούς σταθμούς παροχής βοήθειας στους χιονοδρόμους.

—Μια όμιλία του Ρ. Payot για τον Ruskin και τους Άγγλους στο Chamonix δημοσιεύεται στο «La Montagne».

—Ο κ. Τ. Ζάπας σ' ένα του άρθρο που δημοσιεύτηκε στη «Συγκοινωνία» με την ευκαιρία της συμπληρώσεως τριετίας απ' όπου καθιερώθηκαν τα έκδρομικά τραίνα συμπεραίνει ότι απαιτείται για να γίνει ακόμα πιο ωφέλιμος ο θεσμός να βελτιωθούν τα έκδρομικά βαγόνια, ν' αύξηθι ή αριθμός τους και να υπαχθούν βαθμιαίως οι έλευθεροι έκδρομοί στα έκδρομικά σωματεία, ώστε ή πελατεία των έκδρομικών τραίνων να είναι πιο πειθαρχική και έν γένει πιο βολική στην εξυπηρέτησή της από τον μεταφορέα.

—Μας έστάλησαν επίσης τα τεύχη Ιανουαρίου 1939 των περιοδικών La Revue du Touring Club de France, «Η Αγροτική, Zimni Sport, Σπαρτιατικά Χρονικά, Lo Scarpone, Montagna, Rivista Mensile του C. A. I., «Η Χαρά της Ώδηγού, Planinski Vestnik, Hrvatski Planinar, το Λεύκωμα της χειμερινής περιόδου 1938/9, La mode grecque, που έκδιδει το Ύφυπουργείον Τύπου και Τουρισμού, οι έπιτηρίδες 1938 των Club Andino Bariloche και Ski Club of Great Britain και το τεύχος της α' τριμήνιας 1939 της Revue Alpine.

VIII ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ

ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΩΝ

(Βέρμιον 23-26 Φεβρουαρίου 1939)

Όπως είχε αναγγελθι δια του προηγούμενου τεύχους του «Βουνού» έτελέσθησαν εις Βέρμιον οι VIII Πανελλήνιοι άγώνες Χιονοδρομίων των οποίων δίδομεν κατωτέρω τα τεχνικά αποτελέσματα.

Λεπτομερής περιγραφή των άγώνων ως και φωτογραφία έξ αούτων θα δημοσιευθούν εις το προσεχές τεύχος του μηνός Απριλίου.

ΤΕΧΝΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Άγών έλευθέρας καταβάσεως

1) Κατηγορία Άνδρῶν	Χρόνος
1. Ίωάν. Παπαρρόδου Άθηνῶν	6' 4"
2. Λόλης Δημητριάδης »	6' 14"
3. Γεώργ. Παππᾶς Βόλου	6' 45"
4. Παν. Πανώργιος Άθηνῶν	6' 47"
5. Γεώργ. Δημητριάδης »	7' 06"
6. Π. Σοφιανόπουλος »	7' 19"
καί Κων. Τιάλιος Θεσ/νίκης	7' 19"

2) Κατηγορία Γυναικῶν

1. Έρατώ Άγγελοπούλου Άθην. 7' 33"
2. Άσπασ. Άγγελοπούλου » 7' 47"
3. Δέσπ. Δημητριάδου » 8' 57"
4. Φρόσω Μόστρα » 9' 11"
5. Άμ. Μαυροπούλου » 10' 16"
6. Έλλη Άγαλλίδου » 11' 35"

3) Κατηγορία Έφήβων

1. Εύαγ. Μπασματζίδης Βόλου 7' 05"
2. Τάκης Άντωνίου Θεσ/νίκης 7' 44"
3. Ι. Παπαγεωργίου Βόλου 9' 33"
4. Ι. Μιχαηλίδης Άθηνῶν 12' 36"
5. Έπ. Όρφανός Θεσ/νίκης 13' 02"

Έκτος συναγωνισμού

1. Όττο Σίμιτσεκ Άθηνῶν 5' 52"
2. Ράλφ Άιχενμπεργκ Βόλου 7. 31"
3. Γ. Άντζιόπουλος Άθηνῶν 8' 49"

Άγών τεχνικής καταβάσεως

1) Κατηγορία άνδρῶν Χρόνος

1. Λόλης Δημητριάδης Άθην. 1' 55"
2. Γεώργ. Δημητριάδης » 1' 59" 4)10
3. Πέτρος Τζανέτος » 2'
4. Γ. Παππᾶς Βόλου 2' 1" 4)10
5. Παν. Πανώργιος Άθην. 2' 3" 6)10
6. Πλ. Λογγίδης Βόλου 2' 11"

Έκτος συναγωνισμού

1. Όττο Σίμιτσεκ Άθην. 1' 39"
2. Ράλφ Άιχενμπεργκ Βόλου 2' 13" 4)10
3. Θ. Χίρσχορν Θεσ/κης 2' 30" 4)10

2) Κατηγορία Γυναικῶν

1. Άσ. Άγγελοπούλου Άθ. 1' 40" 4)10
2. Άμαλ. Μαυροπούλου » 1' 43" 8)10
3. Φρόσω Μόστρα » 1' 52" 8)10
4. Λίνα Όρλώφ » 2' 30" 8)10
5. Δ. Δημητριάδου » 2' 38" 8)10
6. Ε. Άγγελοπούλου » 2' 46" 4)10

Έκτος Συναγωνισμού

Ε. Χίρσχορν Θεσ/νίκης 2' 19" 4)10

Η υπό της κατηγορίας των γυναικῶν έτελεσθείσα διαδρομή ήτο μικρότερα κατά το ήμισυ της υπό των άνδρῶν έτελεσθείσης.

Άγών άνωμάλου δρόμου 18.000 μ. (Κατηγορίας άνδρῶν).

1. Ι. Παπαρρόδου Άθηνῶν 1.24' 28"
2. Ι. Χατζηαποστόλου Βόλου 1.29' 11"
3. Γεώργ. Παππᾶς » 1.31' 4"
4. Πλ. Λογγίδης » 1.32' 28"
5. Λόλης Δημητριάδης Άθην. 1.35' 54"
6. Άγ. Χατζηγεωργίου Βόλου 1.37' 15"

Όμαδικός αγών δρόμου 18000 μ.

1η Α' Όμας Βόλου Ωρ. 4. 38' 43"
(Ι. Χατζηαποστόλου, Πλ. Λογγίδης,
Γ. Παππας)

2α Α' Όμας Αθηνών Ωρ. 4. 41' 20"
(Ι. Παπαρρόδου, Π. Δημητριάδης Κ.
Νάτσος)

3η Γ' Όμας Βόλου Ωρ. 5. 46' 10"
(Α. Χατζηγεωργίου, Όρ. Χατζηβα-
σίλης, Βλ. Μπουναρίνος)

4η Α' Όμας Θεσσαλονίκης Ωρ. 6. 13' 56"
Κ. Τιάλιος, Ι. Παπάζογλου, Ε. Κού-
νιο)

Σύνθετον αγώνισμα Πανελληνίου Πρωταθλήματος

	Βαθμοί
1. Λόλης Δημητριάδης Αθηνών	284.60
2. Γεώργ. Παππας Βόλου	276.47
3. Ίωάν. Παπαρρόδου Αθηνών	276.07
4. Παν. Πανώργιος »	259.93
5. Πλούτων Λογγίδης Βόλου	257.63
6. Ι. Χατζηαποστόλου »	248.93

Ζητήματα

ΤΜΗΜΑ ΑΘΗΝΩΝ

Κατά τας γενομένας αρχαιρεσίας του Τμήματος εξελέγη το κάτωθι Διοικ. Συμβούλιον διά τὸ ἔτος 1939.

Πρόεδρος, Στ. Δημητριάδης Ἀντιπρόεδρος Ι. Παπαρρόδου, Γεν. Γραμματεὺς Π. Βιτωσετζάτος, Εἰδ. Γραμματεὺς Δ. Παπαδημητρίου, Ταμίας Ι. Σαμακοβλῆς, Ἐφορος Χ. Κούσουλας καὶ Σύμβουλοι Ἀλ. Ἀμπατζῆς, Π. Μυλωνάς, Δ. Παπαδημιός καὶ Παν. Πανώργιος.

ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΕΙΣΑΙ ΑΝΑΒΑΣΕΙΣ

1-2 Ἰαν. 1939. Όμας ἐκ τεσσάρων με ἀρχηγόν τὸν κ. Π. Πανώργιον με Σκί εἰς τὸν Γεροντόβραχον τοῦ Παρνασοῦ (ὕψ. 2367).

3-6 Ἰαν. 1939. Όμας ἐκ τριῶν με ἀρχηγόν τὸν κ. Μ. Λεβῆ με Σκί εἰς τὸ Καταφύγιον τοῦ Παναχαΐκοῦ (ὕψ. 1500).

8 Ἰαν. 1939. Όμας ἐξ ὀκτῶ με ἀρχηγόν τὸν κ. Α. Μαρῖνον εἰς τὴν κορυφὴν τῆς Πάρνηθος Καραβόλακα (ὕψ. 1412).

15 Ἰαν. 1939 Όμας ἐκ δεκαεννέα με ἀρχηγόν τὸν κ. Π. Πανώργιον με σκί εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Παρνασοῦ Λιάκουραν (ὕψ. 2457).

15 Ἰαν. 1939. Όμας ἐξ ἐπτὰ με ἀρχηγόν τὸν κ. Π. Σοφιανόπουλον εἰς τὴν κορυφὴν τῆς Πάρνηθος Καραβόλακα (ὕψ. 1412).

22 Ἰανουαρίου 1939. Όμας ἐκ πέντε με ἀρχηγόν τὸν κ. Π. Πανώργιον εἰς κορυφὴν Παρνασοῦ Τσάκον (ὕψ. 2409).

29 Ἰαν. 1939. Όμας ἐξ ἑννέα με ἀρχη-

γὸν τὸν κ. Α. Μάνθον εἰς Μόλαν Πάρνηθος (ὕψ. 1030).

5 Φεβρ. 1939. Διακόσια μέλη τοῦ Ε.Ο.Σ. με ἀρχηγόν τὸν κ. Ι. Σαμακοβλῆν εἰς Πάρνηθα διὰ σκί.

12 Φεβρ. 1939. Όμας ἐξ εἴκοσι με ἀρχηγόν τὸν κ. Α. Ἀλταϊτζόγλου εἰς τὴν κορυφὴν Πάρνηθος Καραβόλακα (ὕψ. 1412).

18-19 Φεβρ. 1939. Όμας ἐξ εἴκοσι με ἀρχηγόν τὸν κ. Στέλ. Σακκαλῆν εἰς Ζήριαν.

18-19 Φεβρ. 1939. Όμας ἐξ ἑνδεκα με ἀρχηγόν τὸν κ. Ί. Περράκην εἰς κορυφὴν Κοτρώνι (ὕψ. 2370) τοῦ Παρνασοῦ.

18-27 Φεβρ. 1939. Όμας ἐξ ἑκατὸν εἴκοσι εἰς Κάτω Βέρμιον (Σέλι) Μακεδονίας διὰ τοὺς ἀγῶνας τοῦ VIII Πανελληνίου Πρωταθλήματος Χιονοδρομίων.

26 Φεβρ. 1939. Όμας ἐκ δέκα με ἀρχηγόν τὸν κ. Α. Μαρῖνον εἰς κορυφὴν Ὑμηττοῦ, Εὐζῶνας (ὕψ. 1027).

ΤΜΗΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Κατά τας γενομένας αρχαιρεσίας τοῦ Τμήματος ἐξελέγη τὸ κάτωθι Διοικητικὸν Συμβούλιον διὰ τὸ ἔτος 1939.

Προέεδρος Π. Παπαθεοδώρου Γεν. Ἀρχίατρος, Γεν. Γραμματεὺς Δημ. Κ. Κογιάνης, Ἐφορος Μιχαήλ. Μισιρλόγλου, Ταμίας Δημ. Μούσιος, Σύμβουλοι Δημ. Κόκκας, Χριστόφορος Βέρρου, Γεώργιος Δέλιος.

ΤΜΗΜΑ ΣΕΡΡΩΝ

Κατά τας γενομένας αρχαιρεσίας τοῦ Τμήματος ἐξελέγη τὸ κάτωθι Διοικ. Συμ-

βούλιον διὰ τὸ ἔτος 1939.

Πρόεδρος Χρ. Καραμπουρουνῆς, Γεν. Γραμματεὺς Λεων. Κατωπόδης, Ταμίας Τηλέμ. Στεφανίδης καὶ Σύμβουλοι Κλ. Καραμπελίας, Στυλ. Φουντουλάκης, Ἀθαν. Σύρης καὶ Παν. Κοτσιδης.

ΤΜΗΜΑ ΛΑΡΙΣΗΣ

Τὸ Τμήμα Λαρίσης ἐσημείωσε τὴν κάτωθι κίνησιν κατὰ τοὺς μῆνας Δεκέμβριον 1938, Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον 1939.

—Κατὰ τὴν 3ην Δεκεμβρίου διωργάωσε χορὸν ὑπὲρ τοῦ καταφυγίου Κισσάβου. Εἶχε πολλὴν ἐπιτυχίαν καὶ ἐνίσχυσε τὸ ταμεῖον ἀνεγέρσεως τοῦ καταφυγίου με 12000 δραχ. περίπου.

—Κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Χριστουγέννων ἐπραγματοποίησεν ἀνάβασιν με σκί εἰς νέον Καταφύγιον Ὀλύμπου (Βρυσοπούλες) καὶ ἔξοδος τῆς ομάδος νεαρῶν ὀρειβατῶν εἰς Βερνέζι (κατορράκτες Πηνειοῦ).

—Κατὰ τὴν 6,7, καὶ 8ην Ἰανουαρίου ἐπραγματοποίησεν ἀνάβασιν εἰς κορυφὴν Κισσάβου με σκί. Κατὰ τὴν ἀνάβασιν αὐτὴν ὁμας ἐκ τεσσάρων ὀρειβατῶν περιεπλανήθη ἐπὶ μίαν νύκτα εἰς τὰ πυκνὰ δάση τοῦ ἀνατολικοῦ Κισσάβου λόγῳ τῆς ὁμίχλης. Ὁ δημιουργηθεὶς δημοσιογραφικὸς θόρυβος γύρω ἀπὸ τὴν περιπλάνησιν αὐτὴν ὑπῆρξεν ἀδικαιολόγητος, ἐν μέρει δὲ καὶ συκοφαντικὸς διότι ἡ περιπλάνησις ἦτο ἐξ ἐκείνων ποὺ συχνὰ συμβαίνει εἰς τὰ βουνά, χωρὶς καμμίαν σοβαρὰν ἐξαίρεσιν.

—Κατὰ τὴν 5 Φεβρουαρίου ἐπεσκέφθη τὴν σπηλιὰν «Ρούτση» (Στ' Ρούτοι) ἡ ὁποία ἦτο ἀγνωστος ἐντελῶς εἰς τὸν φυσιολατρικὸν κόσμον, ἴσως δὲ καὶ εἰς τὰ περίεργα χωρία Ραψάνη καὶ Πυργετό. Ἐχει μῆκος 140 περίπου μέτρων καὶ βάθος 17 περίπου μέτρων. Ἐκτενὴς περιγραφή τῆς ἀνακαλυφθείσης σπηλιᾶς «Στ' Ρούτοι» θὰ δοθῇ ἀπὸ τὴ σπηλαιολογικὴν ὁμάδα τοῦ τμήματος.

—Κατὰ τὴν 12 Φεβρουαρίου φροντίδι τοῦ Τμήματος καὶ ὑπὲρ τοῦ ταμείου ἀνεγέρσεως Καταφυγίου Κισσάβου ἐδόθη εἰς τὴν αἴθουσαν «Πάλλας» διάλεξις ὑπὸ τοῦ κ. Σωκρ. Καραντινοῦ, Διευτὸς τῆς Νέας Δραματικῆς Σχολῆς Ἑθν. Ὁδείου Ἀθηνῶν με θέμα «Ἡ Τέχνη καὶ τὸ θέατρο». Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς παραμονῆς τοῦ κ. Καραντινοῦ εἰς Λάρισαν ἐγένετο τὴν 14 Ἰδίου μηνὸς εἰς τὸ Δημαρχεῖον συγκέντρωσις φιλοτέχνων τῆς πόλεως. Κατ' αὐτὴν ὠμίλησεν ὁ κ. Καραντινὸς περὶ τῆς τέχνης τοῦ θεάτρου καὶ διεξήχθη συζήτησις ἐπὶ τῶν ἀντιλήψεων ποὺ ἐξέφρασε. Τὴν συγκέντρωσιν ἐτίμησεν διὰ τῆς παρουσίας τῶν ὁ κ. Νομάρχης ὁ κ. Δήμαρχος ὁ κ. Ἀνώτερος Διοικητὴς τῆς Χωροφυλακῆς Θεσσαλίας

κ.λ.π., φιλότεχνοι. Ἐκ τῆς κινήσεως ταύτης τὸ Τμήμα ἀπεκόμισε μέγιστον ἠθικὸν κέρδος.

—Κατὰ τὴν 19-20 Φεβρ. ἐπραγματοποίησεν ἀνάβασιν εἰς Μονὴν Ἀγίου Διονυσίου Ὀλύμπου.

ΤΜΗΜΑ ΚΑΒΑΛΛΑΣ

Ἐν συνεχείᾳ τῶν προηγουμένων ἐισφορῶν ὑπὲρ τῆς ἐπιπλώσεως τοῦ Καταφυγίου Παγγαίου προσεφέρθησαν καὶ τὰ ἑξῆς:

Ἡ κ. Σταϊνέρι 2 στρώματα με τὰ προσκεφάλαια. Ὁ κ. Μιχ. Παπαγιάννης μίαν θερμάστραν καὶ ὁ κ. Χάμφρης ἓνα ζευγὸς σκί, τὸ ὁποῖον ἐκέρδισε κατὰ τὴν ἐκκύβευσιν τοῦ λαχείου τοῦ χοροῦ τοῦ Τμήματος τῆς 4|2|39.

Πλὴν τῶν προσφερθέντων ἐπίπλων τὸ Τμήμα κατασκεύασε ἕτερα 16 στρώματα καὶ προσκεφάλαια τὰ ὁποῖα μετεφέρθησαν ἤδη εἰς τὸ Καταφύγιον. Ἐντὸς ὀλίγου ἀναμένονται καὶ 40 κουβέρται παραγγελθεῖσαι καὶ οὕτω συντόμως τὸ Καταφύγιον θὰ διασθῇ πρὸς διανυκτέρευσιν 20 πλῆρεις θέσεις. Ἐπίσης τὸ Καταφύγιον εἶναι ἐφωτισμένον με ὅλα τὰ ἀπαραίτητα λοιπὰ ἔπιπλα ἥτοι μαγειρικὰ σκεύη, καθίσματα, τράπεζαν φαγητοῦ κ.λ.π. τὰ ὁποῖα ἡγοράσθησαν ἐκ τοῦ Ταμείου τοῦ Τμήματος.

Τὴν 5ην|3|39 τὸ Τμήμα ἔχει τὴν ἐτήσιαν αὐτοῦ Γεν. Συνέλευσιν.

ΤΜΗΜΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Κατὰ τὰς γενομένας αρχαιρεσίας τοῦ Τμήματος ἐξελέγη τὸ κάτωθι Διοικ. Συμβούλιον διὰ τὸ ἔτος 1939.

Πρόεδρος Ἰωάν. Σακελαρίδης, Ἀντιπρόεδρος Νίκος Δανδαρῆς, Γ. Γραμματεὺς Γεώργιος Γκριδάκης, Ταμίας Κωνστ. Ἀνυφαντάκης, Ἐφορος Στυλ. Περδικογιάννης, Κοσμητὼρ Τζένη Κωνσταντινίδου καὶ Ταμίας ἀναβάσεων Παντελῆς Φουντουλάκης.

ΤΜΗΜΑ ΞΑΝΘΗΣ

Κατὰ τὰς γενομένας αρχαιρεσίας τοῦ Τμήματος ἐξελέγη τὸ κάτωθι Διοικητικὸν Συμβούλιον διὰ τὸ ἔτος 1939.

Πρόεδρος Χαράλαμπος Μανούσης, Ἀντιπρόεδρος Χαράλαμπος Μωυσιάδης, Γεν. Γραμματεὺς Πολύβιος Μπάλλας, Ἐφορος Δημήτριος Δούμπας, Ταμίας Σταύρος Χατζηγεωργίου, Σύμβουλοι Γεώργιος Μελετιάδης, Βικτωρία Ἀγγελίδου.

ΤΜΗΜΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΑΡΝΗΣΣ Κυρ. 5. 'Αναχώρησης την 8ην διά λεωφορείων εκ της Πλατ. 'Αγ. Κων/νου δι' 'Αγίαν Τριάδα. 'Επί τόπου σχηματισμός ομάδων διά διαφόρους διαδρομάς. 'Εξοδα δρχ. 55. Δηλώσεις δεκταί μόνον μόνον μέχρι της έσπέρας της Παρασκευής 3 Μαρτίου 'Αρχηγός ο κ. 'Αναστ. 'Αλτσιτζόγλου.

ΚΙΘΑΙΡΩΝ Κυρ. 12. 'Αναχώρησης την 6.30' διά λεωφορείων διά βρύσην Τσίας. 'Εκείθεν ανάβασις εις κορυφήν καί κατάβασις εις τὸ τέρμα τοῦ δημοσίου δρόμου. Πορεία ὡραι 6 περίπου. 'Εξοδα δρχ. 75. Δηλώσεις δεκταί μόνον μέχρι της έσπέρας της Παρασκευής 10 τρέχ.'Αρχηγός ο κ. 'Αντ. Μαρίνος.

ΠΕΝΤΕΛΗ Κυρ. 19. 'Αναχώρησης διά λεωφορείων της γραμμής εκ της Πλατ. Κάνιγγος δι' 'Εκάλην. 'Εκείθεν εις Ρέαν, Προφ. 'Ηλίαν, 'Αγιον Λουκάν, Πέργαρι, 'Αγ. 'Ασώματοι, 'Αγ. Τριάδα. Σύνολον πορείας (4 ὥρ.) περίπου. 'Εξοδα άτομικά. 'Αρχηγός ο κ. 'Ι. Μελισσογιάννης.

ΚΙΣΣΑΒΟΣ Παρ. 24-26 Κυρ. 'Αναχώρησης δι' έκδρομικοῦ ὄχηματος εκ τοῦ σταθμοῦ Λαρίσης την 7.33' πρωινήν της 24 τρέχ. καί ἀφίξις εις Λάρισαν ὕπνου καί διανυκτέρευσις. Τὴν ἐπομένην (Σάββατον 25 τρέχ.) ἀναχώρησις με' αὐτοκίνητον τὴν 8ην πρωινήν δι' 'Αγυάν. 'Εκείθεν πεζὴ εις Σελίτσανην (πορ. ὥρ. 2.30') καί ἀνάβασις εις κορυφὴν Προφῆτης 'Ηλίας ὕψ. 1978 (πορ. ὥρ. 4) μέσῳ θέσεως Συναχόβρυση. Μετάβασις διὰ της θέσεως Κανάλος εις χωρίον Σπηλιάς ὅπου καί διανυκτέρευσις (πορ. ὥρ. 3). τὴν 7ην πρωινήν της 26 τρέχ. ἀναχώρησις εκ Σπηλιάς διὰ Κεσερλί (πορ. ὥρ. 2.30'). 'Εκ Κεσερλί ἐπιστροφή εις Λάρισαν δι' αὐτοκινήτων τὴν 11 π.μ. 'Εκ Λαρίσης ἀναχώρησις δι' 'Αθήνας τὴν 11.30'. 'Εξοδα, ἐφ' ὅσον σχηματισθῇ ὁμάς εκ 15 τοῦλάχιστον, 250 περίπου. 'Εάν ὁ ἀριθμὸς αὐξηθῇ ἡ τιμὴ τοῦ εἰσιτηρίου θὰ ἐλαττωθῇ ἀναλόγως. Δηλώσεις συμμετοχῆς τὸ ἀρ-

γότερον μέχρι της έσπέρας της Τρίτης 21 τρέχ. 'Αρχηγός ο κ. Δημ. Παπαδημός.

ΒΟΥΝΟ ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΥ—ΠΕΡΑΧΩΡΑ Σαβ. Κυρ. 25-26. 'Αναχώρησις τὴν 6.30 με' τὸν σιδηρόδρομον Πελοποννήσου διά σταθμὸν Λουτρακίου. 'Εκείθεν εις Λουτράκι πεζὴ καί κουρεφὴν βουνοῦ Λουτρακίου (πορ. 4 ὥρ.). Διανυκτέρευσις εις Περαιχώραν. Τὴν ἐπομένην εις 'Ηραϊον καί ἐκείθεν εις Λουτράκι (πορεία 6 ὥρ.). 'Εξοδα περίπου δρχ. 90. 'Αρχηγός ο κ. 'Αλ. 'Αμπατζής.

ΤΜΗΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΓΙΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ - ΟΜΒΡΕΝΟΝ ΙΕΡΑΤΙΚΟΝ Κυρ. 5 Μαρτ. 'Αναχώρησις εκ τοῦ Ζαχαροπλαστείου Διονύσια ὥραν 7 π.μ. διά Μετόχι, ἐκείθεν πεζὴ ἄνοδος εις Μονὴν 'Αγίας 'Αναστασίας. 'Ανάβασις εις 'Ομβρενὸν καί 'Ιερατικὸν ὅπου καί διημέρευσις. Κάθοδος εις Μονὴν ὥραν 5ης μ.μ. 'Επιστροφή ὥραν 8ην μ.μ. Συγκέντρωσις ὥραν 6.30' 'Εξοδα δρχ. 50-55

ΓΚΟΛΝΑ - ΟΛΥΜΠΟΥ ΜΕΤΟΧΙ ΑΓ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΣΚΑΛΑ. Κυρ. 12 Μαρτ. 'Αναχώρησις εκ τοῦ Σιδ. σταθμοῦ με' έκδρομικὸ ὥραν 7 π.μ. ἀφίξις εις Λιτόχωρον ὥραν 10.30', ἄνοδος εις Γκόλναν 'Ολύμπου της ὀρειβατικῆς ὁμάδος καί εις Μετόχι της πεζοπορικῆς. Συγκέντρωσις ἀμφοτέρων τῶν ὁμάδων διά τὴν ἐπιστροφήν εις Λιτόχωρον ὥραν 5ην μ.μ. ἀναχώρησις εκ Λιτοχώρου ὥραν 6ην μ.μ. ἀφίξις εις Θεοσάνικην ὥραν 10ην 'Εξοδα 60-65 ἐφόσον θὰ συμπληρωθῇ ἐκδρομικὸ.

ΧΟΡΤΙΑΤΗΣ - Καταφύγιον 19 Μαρτίου. Συγκέντρωσις εις Διονύσια ὥραν 7ην π.μ. ἀναχώρησις ὥραν 7.30' διά χωρίον. ἄνοδος εις Καταφύγιον ὅπου διημέρευσις. 'Επιστροφή εις Θεοσάνικην μέσῳ 'Αρσακλῆ. 'Εξοδα δρχ. 20.

ΚΙΣΣΑΒΟΣ 26 Μαρτίου. Τὸ πρόγραμμα της έκδρομῆς θὰ γνωστοποιηθῇ εις τὰ μέλη ἐγκαίρως.

ΚΟΥΡΙ 2 'Απριλίου. Συγκέντρωσις εις Διονύσια. Ὦραν 7 π.μ. ἀναχώρησις διά Κουρί δι' ἐπταπυργίου, ἐπιστροφή διά της πλευρᾶς τοῦ 'Αρσακλῆ. 'Εξοδα δρχ. 5.

ΤΜΗΜΑ ΒΟΛΟΥ

Κατὰ τὸν μῆνα Μάρτιον, κάθε Σαββατοκύριακο θὰ σχηματίζωνται ὁμάδες αἱ ὁποῖαι θὰ πραγματοποιοῦν διαφόρους ἀναβάσεις ἐπὶ τοῦ Πηλίου. Παρακαλοῦνται συνεπὶς τὰ μέλη τοῦ Τμήματος ὅπως διερχόμενα εκ τῶν Γραφείων καθ' ἐκάστην, ἰδιαίτερως δὲ κατὰ Παρασκευὴν ὥραν 19.30—21.— λαμβάνουν γνῶσιν τῶν διαδρομῶν τοῦ Σαββάτου καί της Κυριακῆς, δηλώνουν δὲ συμμετοχὴν εις ὁμάδα της ἀρεσκείας των.

ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΗ ΟΜΑΣ ΑΓΡΙΑΣ

Κατὰ τὸν μῆνα Μάρτιον τὰ μέλη της ὁμάδος θ' ἀκολουθοῦν τὰς ὁμάδας τοῦ Τμήματος Βόλου. 'Αναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν ἀναβάσεων ἐκάστης Κυριακῆς θὰ εὐρίσκεται ἀνηρτημένον εις τὰ Γραφεῖα της ὁμάδος καθ' ἐκάστην Παρασκευὴν.

ΤΜΗΜΑ ΣΕΡΡΩΝ

ΜΟΝΗ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ. Κυρ. 5. 'Αναχώρησις 7 'Αρχηγός ο κ. Καμβουσιόρας.

ΤΣΙΑΜΛΙΚΗ Κυρ. 12. 'Αναχώρησις τὴν 5.00' 'Αρχηγός ο κ. Καραμπουρούνης

ΜΕΤΟΧΙ ΒΥΖΙΑΝΗ Κυρ. 19. 'Αναχώρησις εκ της πλατ. 'Αγρ. Τραπ. τὴν 7.00' 'Αρχηγός ο κ. Στεφανίδης.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖ ΓΚΟΛ 1965. Κυρ. 26. Μετάβ. καί διανυκ. εις τὸ καταφ. της Μονῆς ἁφ' ἐσπ. Σαββάτ. 'Ανάβασις Κυρ. 'Αρχηγός ο κ. Φουντουλάκης.

ΜΟΝΗ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ Κυρ. 2 'Απρ. 'Αναχώρησις τὴν 6.00' 'Αρχηγός ο κ. Καλλέας.

'Αγ. Πάσχα 'Ανάβασις εις Παγγαῖον.

ΤΜΗΜΑ ΛΑΡΙΣΗΣ

Κυρ. 5. Εἰς «Βαθύρεμα» Τουρκοχωρίου Κισσάβου. Συγκέντρωσις εις τὰ Γραφεῖα της 23ης 'Υπκῆς Κ. Δ)σεως Α)των. 'Αναχώρησις τὴν 7.00' π.μ. καί μετάβασις δι' αὐτοκινήτου μέχρι 28 χμ. της ὁδοῦ Λαρίσης - 'Αγυᾶς. Μετάβασις εις Τουρκοχωρί

«Βαθύρεμα» Ρέτσανη, 'Αγυὰ πεζή. 'Επιστροφή εις Λάρισαν εκ της 'Αγυᾶς δι' αὐτοκινήτου ὥραν 7.00' μ.μ. Πορεία ὥρες 3.30' 'Εξοδα κινήσεως δρχ. 35. 'Αρχηγός ο κ. Νικ. Χατζηευθυμίου.

Κυρ. 12. Εἰς Καρακόπετρα Μακρυχωρίου. Συγκέντρωσις εις τὸν Σταθμὸν τῶν Σ.Ε.Κ. 'Αναχώρησις τὴν 9.30' π.μ. καί μετάβασ. σιδηροδρομικῶς εις Σταθμὸν Μακρυχωρίου. 'Η εις Μακρυχωρί καί Καρακόπετρα μετάβασις καί ἐπάνοδος εις σιδηροδρομικὸν σταθμὸν Μακρυχωρίου θὰ γίνῃ πεζή. 'Επάνοδος εις Λάρισαν τὴν 7.20' μ.μ. σιδηροδρομικῶς. Πορεία ὥρ. 4. 'Εξοδα δρχ. 15. 'Αρχηγός ο κ. Θ. Καποδιστριας.

Σάββ. 25. Κυρ. 26. Εἰς κορυφὴν Κισσάβου, ἐπ' εὐκαιρίᾳ ὁμοίας ἀναβάσεως τῶν Τμημάτων 'Αθηνῶν καί Θεσσαλονίκης.

Σάββ. 25. Συγκέντρωσις εις τὰ γραφεῖα της 23ης 'Υκῆς Κ. Δ)σεως Α)των. 'Αναχώρησις διά 'Αγυᾶν με' αὐτοκίνητον

τὴν 6.00' π.μ. χιλ. 32. Μετάβασις πεζὴ εις Σελίτσανην, κορυφὴν Κισσάβου καί Σπηλιάς ὅπου διανυκτέρευσις. (Πορεία ὥρ. 9.)

Κυρ. 26. 'Αναχώρησις εκ της Σπηλιάς διά Κεσερλί 7.00'. 'Επάνοδος εις Λάρισαν δι' αὐτοκινήτου τὴν 11.00' π.μ. 'Εξοδα κινήσεως δρχ. 50. 'Εξοδα διανυκτερεύ. εως δρχ. 15. Πορεία (ὥρ. 2.30') 'Αρχηγός ο κ. Στεφ. Τουφεξής.

ΤΜΗΜΑ ΚΑΒΑΛΛΑΣ

Ε'ΙΡΕΝ-ΝΤΕΡΕ. Κυρ. 12. 7.00' δι' αὐτοκιν. εκ Σοῦ - Γιολοῦ διά Λεύκην, 6.30' πεζὴ διά χαράδρας εις 'Εἰρὲν-Ντερέ (πορ. 2 ὥρ.) 19.00' ἐπιστροφή εις Καβάλλαν. 'Εξοδα δρχ. 30. 'Αρχηγός ο κ. 'Αντ. Νεωκορίδης.

ΝΤΟΜΑΣΛΗ. Κυρ. 19. 6.00' δι' αὐτοκινήτου εκ Σοῦ-Γιολοῦ διά Ποντολείβαδον. 6.45' πεζὴ διά παλαιὸν Ντόμασλη. 19.00' ἐπιστροφή εις Καβάλλαν. 'Εξοδα δρχ. 40. 'Αρχηγός ο κ. 'Απόστ. Βουτσᾶς.

ΠΑΓΓΑΙΟΝ-ΜΑΤΙ (1956). Σάββ. 25. 12.15' ἀναχώρησις δι' αὐτοκινήτου εις Δωμάτια. 13.30' ἐκκίνησις πεζὴ διά Καταφύγιον. (πορ. 3.30' ὥρ.) Διανυκτέρευσις. **Κυρ. 26.** τρέχ. 6.30. 'Ανάβασις εις κορυφὴν Μάτι. Κατάβασις εις Καταφύγιον τὴν 11.00' 15.00' κατάβασις εις Δωμάτια. Εἰς Καβάλλαν 20.00'. 'Εξοδα δρχ. 80 μόνον αὐτοκινήτου λοιπὰ άτομικά. Δηλώσεις τὸ ἀργότερον τὴν 24 Μαρτίου. 'Αρχηγός ο κ. Ν. Παπανικολάου.

ΚΟΚΚΑΛΑ. Κυρ. 2. 5.30'. 'Εκ Σοῦ-
Γιολοῦ πεζὴ διὰ Παλ. Καβάλλαν. 8.30' διὰ
Κόκκαλα. Διημέρευσις. 14.00' ἐπιστροφή δι'
ἰδίας ὁδοῦ καὶ ἄφιξις εἰς Καβάλλαν 18.30'
'Αρχηγὸς ὁ κ. Γ. Ταπεινόπουλος.

ΤΜΗΜΑ ΞΑΝΘΗΣ

ΚΟΡΥΦΗ ΜΟΝΗΣ ΚΑΛΑΜΟΥ. Κυρ. 5.
Συγκέντρωσις ἐν τῇ Πλατείᾳ. 'Εκκίνη-
σις 7.30' 'Αρχηγὸς ἡ Κ.α Μουσιάδου.

ΚΟΡΥΦΗ ΜΕΣΚΙΝ ΤΕΠΕ. Κυρ. 12.
Συγκέντρωσις ἐν τῇ Πλατείᾳ. 'Εκκίνησις
6.30' 'Αρχηγὸς ὁ κ. Δούμπας.

ΚΟΡΥΦΗ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΝ. Κυρ. 19.
Συγκέντρωσις ἐν τῇ Πλατείᾳ. 'Εκκίνη-
σις 7.30' 'Αρχηγὸς ὁ κ. Χαρ. Μανούσης.

ΚΟΡΥΦΗ ΧΩΡΙΟΥ ΕΡΑΝΟΣ. Κυρ. 26.
Συγκέντρωσις ἐν τῇ Πλατείᾳ. 'Εκκίνησις
6.30' 'Αρχηγὸς ὁ κ. Χρ. 'Αθανασιάδης.

ΤΜΗΜΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΜΟΝΗ ΤΣΟΥΚΑΣ. Κυρ. 5. 'Αναχώ-
ρησις ἐκ τῶν Γραφείων τὴν 7.00' δι' αὐτο-
κινήτου εἰς 'Αγ. Γεώργιον, χιλ. 20. 'Εκεῖ-
θεν πεζὴ εἰς Μονὴν Τσοῦκας (ῶρ. 2). 'Ε-
ξοδα δρχ. 30. 'Αρχηγὸς ἡ Δίς Φιλ. Δά-
φλου.

ΜΙΤΣΙΚΕΛΙ (1810). Σάββ. 11. 'Αναχώ-
ρησις ἐκ τῆς παραλίας τῆς λίμνης τὴν
15.00' μὲ λέμβον εἰς Στροῦνι. 'Εκεῖθεν ἀνά-
βασις εἰς Καταφύγιον (ῶρ. 2), διανυκτέρευ-
σις. Κυρ. 12. 'Ανάβασις εἰς κορυφὴν 1810,
ἐπιστροφή δι' ἰδίας ὁδοῦ (ῶρ. 4). 'Εξοδα
ἀτομικά. 'Αρχηγὸς ὁ κ. Ν. Παρανίκας.

ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ. ΓΚΟΥΡΑΣΣΑ (2187). 'Α-
ναχώρησις ἐκ τῶν Γραφείων τὴν 5.00' δι'
αὐτοκινήτου εἰς Μπαλντούμαν χιλ. 26. 'Ε-
κεῖθεν διὰ Γοτίστης ἀνάβασις εἰς Γκουράσ-

σαν 2187, κάθοδος δι' ἰδίας ὁδοῦ εἰς Μπα-
ντούμαν (ῶρ. 8) ἔξοδα δρχ. 60. 'Αρχηγὸς ὁ
κ. Χρ. Πανταζῆς.

ΜΙΤΣΙΚΕΛΙ (1810). Σάββ. 25, Κυρ. 26.
ὥς ἡ ἀνάβασις τῆς 11 καὶ 12. 'Αρχηγὸς ὁ
κ. 'Απ. Βερτόδουλος.

ΤΜΗΜΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ

ΚΤΥΠΑΣ (Βοιωτίας) 1018. Κυρ. 5. 'Α-
ναχώρησις ἐκ τοῦ Καφφενείου 'Ιρις, 6.00'
διὰ κορυφὴν, ἐπιστροφή εἰς Χαλκίδαν 8.00'
'Αρχηγὸς ὁ κ. Βασίλειος Καστάνης.

ΟΛΥΜΠΟΣ (Εὐβοίας) 1175. Κυρ. 12.
'Αναχώρησις ἐκ τῶν Γραφείων δι' αὐτοκι-
νήτου 5.00' διὰ Βαθειάν, ἐκεῖθεν χωρίου
Γυμνοῦ, καὶ κορυφὴν ἐπιστροφή εἰς Χαλ-
κίδαν 8.30'. 'Εξοδα συμμετοχῆς διὰ μέλη
δρχ. 45 διὰ μὴ μέλη 50. 'Αρχηγὸς ὁ κ.
Μ. Φόρτης.

ΠΑΡΝΗΣ. (1412). Κυρ. 19. 'Αναχώρη-
σις ἐκ τοῦ Σιδηροδ. Σταθμοῦ μὲ πρωτὴν
ἀμαξοστοιχίαν διὰ Μαλακάσσαν. 'Εκεῖθεν
εἰς κορυφὴν ἐπιστροφή εἰς Χαλκίδαν μὲ
βραδυνὴν ἀμαξοστοιχίαν. 'Εξοδα συμμε-
τοχῆς διὰ μέλη δρχ. 40 μὴ μέλη 45. 'Αρχη-
γὸς ὁ κ. Μιχ. Καντσᾶς.

ΚΑΝΔΗΛΙ (Εὐβοίας) 1225. Σάββ. 25.
Κυρ. 26. 'Αναχώρησις ἐκ τῶν Γραφείων
5.00' δι' αὐτοκινήτου διὰ Προκόπιον, ἐκεῖ-
θεν ἡ Α' ὁμάς διὰ κορυφὴν μὲ κατάβα-
σιν πρὸς Μονὴν Γαλατάκι ὅπου καὶ δια-
νυκτέρευσις.

'Η Β' ὁμάς ἐν συνεχείᾳ δι' αὐτοκι-
νήτου μέχρι Λίμνης ὅπου διανυκτέρευ-
σις. Κυρ. 'Η Α' ὁμάς ἀπὸ Γαλατάκι εἰς
Λίμνην ὅπου καὶ συνάντησις. 'Επιστρο-
φὴ εἰς χαλκίδα Κυριακὴ ἑσπέρας. 'Εξοδα
συμετοχῆς αὐτοκινήτου δρχ. 140 διὰ μέ-
λη 150 διὰ μὴ μέλη. 'Αρχηγὸς ὁ κ. Νικηφ.
Κωνσταντάκης.

Κ. ΠΑΞΙΜΑΔΑΣ & ΣΙΑ

50α ΕΡΜΟΥ 50α

Τηλέφωνον 28929

Εἶναι τὸ ΝΕΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ποὺ θὰ σᾶς ἐξυπηρετήσῃ.

ΕΙΔΗ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΑΜΦΙΕΣΕΩΝ

Μεταξωτὰ

Μάλλινα

ΒΕΛΟΥΔΑ

ΛΑΜΕ

Βαρβακερὰ

ΛΕΥΚΑ ΕΙΔΗ

Γυναικεία Υφάσματα Λευκά Είδη

Τσαρούση
Αφροί
Σία

Εξαγγελιοφόρος 3

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ

Τηλ. 20-169

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

Τηλ. 41-434

Χρυσόσπηλαιωτίσσης 9

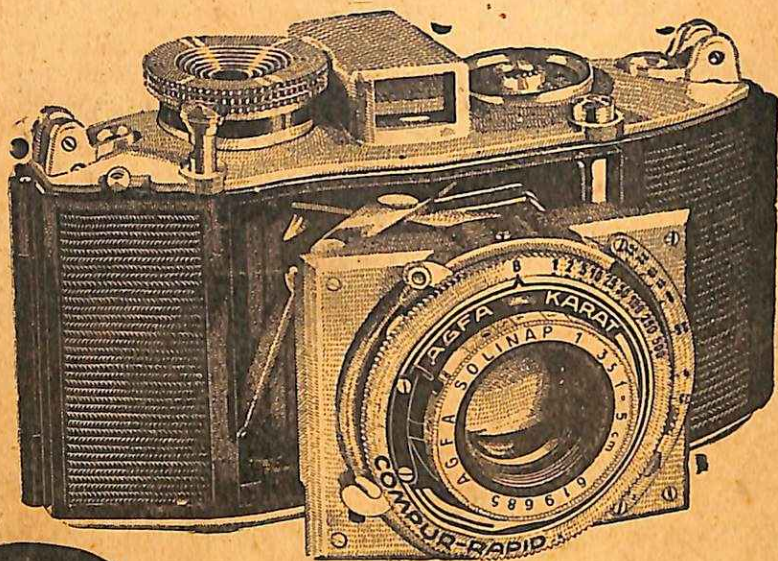
Τσαμαδοῦ καὶ Κολοκοτρώνη

ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΑΓΓΛΙΚΑ

ΚΑΣΜΗΡΙΑ

ΠΟΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑΙ

Karat f. 3.5

Ἡ Νέα μηχανὴ Kleinbild 24×36 γ/μ

Ὁ φακὸς Ἀγφα Σολιναρ 1:3.5 ἐξασφαλίζει
μεγίστην φωτεινότητα καὶ ἀπόλυτον ἀκρί-
βειαν εἰς τὴν ἀπόδοσιν ὅλων τῶν λεπτομε-
ρειῶν. Ἡ μοντέρνα κατασκευὴ τῆς ἐξασφα-
λίζει τὴν ταχείαν φωτογράφησιν Ἀσφάλεια
ἐναντίον τῶν κινδύνων τῆς διπλῆς φωτο-
γραφήσεως, ἀστοχοῦ φωτογραφήσεως ἢ τῆς
χρήσεως τῆς μηχανῆς ἐξ ἀπροσεξίας. Ἐνὰ
ἀριστοτεχνικὸν ἀκριβείας καὶ βεβαιότητος.
Ἐξωτερικὴ ἐμφάνισις κομψοτάτη.

Τὸ ὅλον: Μία πραγματικὴ μηχανὴ Agfa